

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

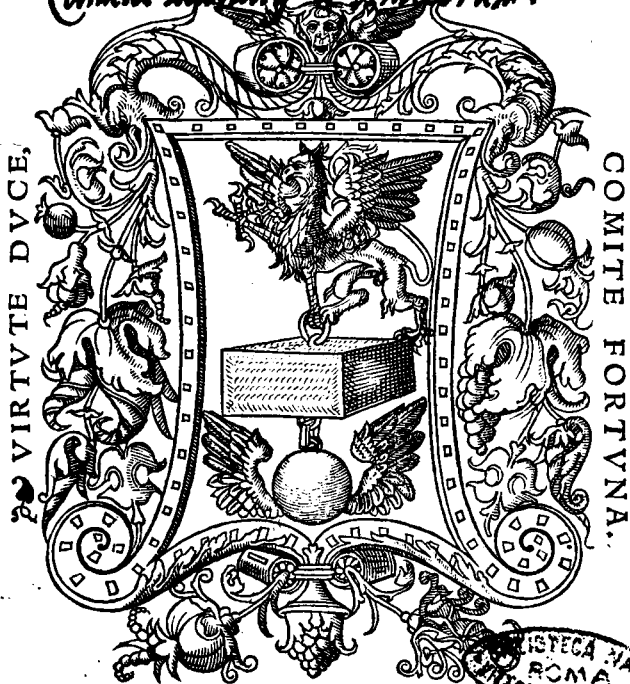
FLA·IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO, LIBRI SEPTEM.

De Antiquitatibus, contra Appionem Grammaticum, libri duo. Et de Imperatrice Ratione, liber unus, in

quo martyrium Machabeorum describitur.

Camilla Massary et Amicorum.

SEBASTIANVS GRYPHVS GERMANVS
NVS EXCVDEBAT LVGDVN.
ANNO M. D. XXVIII.

S. Maria de la ...

INDEX EOꝝ

RVM QVAE IN LIBRIS DE BELLO IUDAICO, & CONTRA APPIONEM CÖTINENTUR.

A

A Bisade collis pagi= 356
 na 356
 Acanthonaulon loci nomen 346
 Acenches regina 310
 Achas martyr Machabeus 394
 Aciabus contra Iudeam nifus 128
 Acohin oppidum 16
 Acra collis 368
 Acrabata ciuitas 221
 Acusilaus Argiuius 499
 Adasa uicus 9
 Adoreon ciuitas 12
 Aegyptus laudatur 177
 Aegypti limites 334
 Aethiopes laudantur 177
 Agatharchides historiogra= phus 325
 Agesilaus 499
 Agrippa maior
 Agrippa filius Aristobuli quarti 146
 Agrippa accusatus conijci=

tur in uincula 150
 Agrippa è uinculis solutus fit tetrarcha 151

Agrippa secundus

Agrippæ oratio Iudeos ad parcendum Romanis hor= tantis 171

Agrippa Hierosolymis exu= lat 180

Agrippæ milites Iudeorũ se= ditionem cöpressuri, cede= re sunt coacti 183

Agrippæ studiũ de bello iu= deorum reuocando frustra tum 198

Agrippiũ Herodis ædes 72

Aim uicus 325

Alanorũ eruptio in Mediam & Armeniam 475

Albinus præses Iudeæ 160

Albino in Iudea præsidente, malorum omnium fuit im= punitas 160

Alexander Iamneus à Iudæis Crucida dictus, quartus

Alexander uictus a Demetrio Eucero 18

Alexander octingentos Iu= deorũ crucifigi iubet 18

Alexander quintus Aristobuli secundi filius

Alexãder Iudeã inuadit 29

1 2 Alexander

INDEX

<i>Alexander bello contra Hir-</i>	<i>Anacharsis philosophi</i>
<i>canum tertium & Antipa-</i>	<i>mors</i> 368
<i>trū superatus</i> 29	<i>Ananias pontifex cum fratre</i>
<i>Alexander Gabinio se tradit</i>	<i>Ezechia occisus</i> 186
<i>cum castellis</i> 30	<i>Ananias Saducæi</i> 187
<i>Alexandri mors</i> 33	<i>Ananus filius Ionathæ</i> 199
<i>Alexander sextus, filius</i>	<i>Anani pontificis oratio de Ze-</i>
<i>Herodis primi ex</i>	<i>lotis cōquerentis ad popu-</i>
<i>Mariamne.</i>	<i>lum in excidio Hierosoly-</i>
<i>Alexander accusatur a patre</i>	<i>morum</i> 288
<i>apud Augustum</i> 80	<i>Anani mors</i> 304
<i>Alexandri responsio ad accu-</i>	<i>Andthtab uicus</i> 221
<i>sationē patris</i> 81	<i>Anaxagoræ philosophi</i>
<i>Alexander patri reconcilia-</i>	<i>mors</i> 368
<i>tur eadem</i>	<i>Angada ciuitas</i> 221
<i>Alexāder laqueo pimitur.</i> 98	<i>Antigonus occisus à fratre in</i>
<i>Alexāder nonus rector Aegy-</i>	<i>fidias passus</i> 14
<i>pti sub Nerone</i> 165	<i>Antigonus Aristobuli secūdi</i>
<i>Alexandrum sextū quidā Iu-</i>	<i>filius Romam uinctus duci-</i>
<i>dæus se simulās, Augusti cal-</i>	<i>tur</i> 35
<i>liditate deprehensus</i> 134	<i>Antigoni expeditio cōtra He-</i>
<i>Alexandri noīe aliquot pro-</i>	<i>rodem adiuantibus Par-</i>
<i>les de progenie Herodis di-</i>	<i>this</i> 44
<i>ctæ</i> 100	<i>Antigonus Iosippi fratris He-</i>
<i>Alexādræ secūdæ mors</i> 21	<i>rodis caput incidit</i> 58
<i>Alexandria laudatur</i> 177	<i>Antigonus uinctus ducitur ad</i>
<i>Alexandrinorum disceptatio</i>	<i>Marcum Antonium</i> 63
<i>cum Iudeis</i> 192	<i>Antigonus Antiochi occi-</i>
<i>Alexas Aegyptius</i> 412	<i>sus</i> 63
<i>Alisfragmathosis rex</i> 509	<i>Antiochus instituit sacerdo-</i>
<i>Amenosis rex</i> 510	<i>tē, in Aegyptū profecturus</i>
<i>Amygdolon stagnum</i> 392	<i>Hiero</i>

INDEX

Hierosolymā deuastat	7	pellauit	105
Antiochieffrena tyrannis in Machabeos martyres	587	Antipas filius Herodis	100
Antiochi & Macedonū audacia, Tito Hierosolymā obfidente	393	Antipas legatus Iudeorū	183
Antiochus regno pulsus	474	Antiquissimi Græcorū Chaldeis præceptoribus usi	499
Antiochi perfidia & ingratitude in Simonem Mathathiam	12	Antiquitatis cognitio a Græcis nō expetenda	498
Antipater & Hircanus tertius ad Aretam regē Arabū confugiunt	22	Antonius dux	29
Antipatri uictoria de Aegyptijs	34	Antonius Hecatōtarchus	250
Antipater filius Herodis primi omnibus inuisus, in patrē maleuolus, odij dissimulatore uxorem duxit Aristobuli fratris filiam	81.83.92.93	Antonius cōtra Vitelliū	339
Antipatri & Pheroræ cōspirationis in Herodem	101	Antonia turris arx & castellū olī Baris	14.21.71.367
Antipatri coniuratio quomodo prodita	103	Antonia incenditur	184
Antipater ueneficij appellatur	104	Antonie fundamenta diruta	413
Antipater accusatur a patre	110	Apathasi uicus	287
Antipatri excusatio	112	Aphaca ciui. expugnata	246
Antipater Samarites Antipatrum secundum ueneficij appellauit		Apheci turris	196
		Appionis aliquot calūnie & signēta de Iudeis	542.543.544.545.546.547
		Aquæ calidæ apud Amathunta	246
		Arbela uicus	54
		Arca ciuitas	461
		Arcades antiquitate nō esse insignes	500
		Archelaus rex Cappadocum pater Glaphyræ	79
		Archelaus Herodis irā sup filio & fratre mitigat	90
		1 3 Archelaus	

INDEX

Archelaus filius Herodis primi	100	Aristobuli mors	16
Archelai uerba ad populum sibi gratulantem	121	Aristobulus secundus.	
Archelaus ob seditionem Iudeorum exortam ad Cæsarem nauigat	122	Aristobulus filius Alexandri Iamnei	20
Archelai & Antipatri cocertatio apud Augustum pro regno Iudææ	123	Aristobulus Alexandræ matri indignatus, q. potestatem Phariseis cōcesserit	21
Archelai mater moritur	126	Aristobulus Iudæam inuadit egrotante matre	21
Archelao absente Iudæa uarijs tumultibus affligitur	126	Aristobulus regnū asscutus eiecto Hircano fratre	22
Archelaus Romæ agens à Iudeis accusatur	131	Aristobulus obsidetur in templo	26
Archelaus non rex sed toparcha factus	133	Aristobulus donis sibi cōciliatus at scurrū cōtra Hyrcanum fratrem & Aretæ regem	23
Archelaus Glaphirā fratriā ducit uxorem	136	Aristobulus Romam uinctus ducitur	28
Archelai exilium & somnium	136	Aristobulus à Roma fugiens cum Romanis iterū pugnas uincitur	30.31
Archiuū publicēsum	134	Aristobulus à Cæsare dimissus à Pompeianis ueneno necatur	32.33
Aretas rex inferioris Syriæ Alexandrū Ianneū uicit	19	Aristobulus quartus	
Areth martyr Macha.	595	Aristobulus filius Herodis primi Romam mittitur erudendus	78
Aries machina bellica	238	Aristobulo in patriā reducto uxor datur	79
Aristobulus maior.		Aristobulus cū fratre accusatus	
Aristobulus filius Hyrcani Ioannis	13		
Aristobulus matrem & fratrem in carcerem coniicit	13		

INDEX

tus p patrē apud Angustū	80	Bebriacū gallic oppidū	308
Aristobulus iterū delatus cū		Bedoscaria locus	9
fratre apprehēditur	95	Begabri locus	318
Aristobulus dānatus laqueo		Bethara	352
perimitur	98	Bethlephthon	318
Aristoteles philophus memi-		Betiso locus	356
nit gētis Iudeorū	520.521	Bettoron ciuitas	197
Arsimon zclota	412	Blicus Ptolemæus	33
Artabazis filius Tigranis	64	Borceas uicus	221
Ases rex	508	Bosarne filia Herodis	100
Asia	174	Bosphorani	174
Athenienses laudantur	173	Britanni laudantur	176
Atlas locus	187	Brixellum	328
Atratinus	50	Buliasis flumen	508
Auarim locus	509		
Aula regia	363		

B

B Abras radix qua demo-		C Admus Milesius	499
nes effugantur	468	Caclius Bassus occisor	
Bacchides uaslat Iudæā	7	Sex. Caesaris	38
Beon rex	508	Cæsarca Herodis ædes	72
Baldezæl	218	Cæsarca olim Stratonis pyr-	
Ballis dux Germanorū	459	gus uel turris	15
Ballistarum uis	241	Cæsareæ magna Iudeorū cæ-	
Balsamū qualiter circa Hieri-		des facta	189
chuntē inueniatur	25	Cæsaris pugna cōtra Aegy-	
Baris castellum nunc Anto-		ptios adiuuātibus Hyrcano	
nia	21	tertio & Antipatro	31
Bassus Macherunta & Hero-		Cæsaris beneficētia in Hyrca-	
dium capit	467	nū tertiu, & Antipatrū pri-	
Bathane regio	71	mum eiusq; filios	35
		Cæsare iter secto, Iudæa ex ac-	
		tiōibus grauāt, Ro. dissidijs	

INDEX

<i>et tumultibus ingetatur</i>	39	<i>primi</i>	23
<i>C. Caligula Herodē cū Hero</i>		<i>Cerealis Samariæ expugna-</i>	
<i>diade exilio dānat</i>	146	<i>tor</i>	248
<i>C. Caligula Penonium cōtra</i>		<i>Cesennius Gallus Galileam</i>	
<i>Iudeos legat</i>	147	<i>inuadit</i>	196
<i>Caligula Agrippam Tetrar-</i>		<i>Cesennius pecus</i>	472
<i>chia Philippi donat</i>	146	<i>Cestius Gallus</i>	161.191
<i>Canathon uicus</i>	65	<i>Cestius Iudeam explorat per</i>	
<i>Capernaum fons</i>	269	<i>Neapolitanum</i>	169
<i>Capharim ciuitas</i>	328	<i>Cestius Iudeā populatur</i>	195
<i>Caphartophran</i>	318	<i>Cestij exercitus cæsus</i>	197.
<i>Caphera ciuitas</i>	328		200
<i>Capirona locus</i>	33	<i>Cestius Hierosolymam obsi-</i>	
<i>Capito Gessij Flori centu-</i>		<i>det</i>	198.199
<i>rio</i>	164	<i>Challis ciuitas</i>	218
<i>Captiuorū et peremptorum</i>		<i>Chebritonicus uicus</i>	396
<i>numerus Tito Hierosoly-</i>		<i>Chebron ciuitas uastata</i>	326
<i>mam obtinente</i>	448	<i>Classicus dux Germanus</i>	459
<i>Carchedon ciuitas, nunc Car</i>		<i>Claudius a militibus nō a Ro</i>	
<i>thago</i>	512	<i>manis impator electus</i>	150
<i>Cassius præses Syriæ post</i>		<i>Claudij beneficētia in Agrip-</i>	
<i>Crassum</i>	32	<i>pam maiorem</i>	152
<i>Castor Iudeus</i>	375	<i>Claudij obitus</i>	156
<i>Catullus Libye præses scele-</i>		<i>Cleopatra .M. Antonij ani-</i>	
<i>rum suorū iustas soluit pœ-</i>		<i>mū incitat in Herodē</i>	65
<i>nas</i>	495.496	<i>Clitus leuæ suæ manus ab-</i>	
<i>Causa erroris Græcorum</i>		<i>scissor</i>	214
	498.499	<i>CodeSCANATHANAICUS</i>	65
<i>Cedron uallis</i>	356	<i>Cœles</i>	19
<i>Cenedecus</i>	197	<i>Cœnopolis locus</i>	119
<i>Cephalon frater Antipatri</i>		<i>Colchi</i>	174
		<i>Colles</i>	

INDEX

Colles Hierosolymorū	355	Disfa uicus	282
Comis	76	Docon forum	199
Capton ciuitas	334	Domitianus	339
Coria ciuitas	24	Domitiani expeditio in Ger=	
Corinthus quidā in Herodis		manos & Gallos	459.460
magni mortē molitus	102	Domitius Sabinus	249.378
Cornelius Sylla	26	Draconis leges	500
Cous Euaretus	94	Drusus alias Drusium	73
Crassus praeses Syriae post		E	
Gabinium pecunias templi		Butius decadarchus	
depraedatus	32	275	
Cremona Galliae ciuitas	337	Egiras Adiabenus	393
Cumanus praeses Iudaeae post		Eleon mons	354.396
Tyberiu Alexandrū	153	Eleazarus princeps latro=	
Cumanus à Iudeis accusatus		num	154
Roman mittitur	156	Eleazarus latro a Felice ca=	
Custobarus Iudeorum lega=		pus	158
tus	193	Eleazarus quidā cōspiratio=	
Cypris uxor Antipatri mater		nis Iudeorū autor	181
Herodis magni	32	Eleazarus filius Iairi	186
Cyprus capitur	192	Eleazarus Simonis	203
Cyrenaei laudantur	177	Eleazarus Ananiae ibidem	
D		Eleazarus Addei filius	240
Almatae populus	175	Eleazarus filius Gionis	295
Darius praefectus eq=		Eleazarus sicariorum prin=	
tum Agrippae	193	ceps	475.476
Diagoras Melius	568	Eleazari cuiusdā magnanimi	
Diogenes quidā à Phariseis		tas & laudata cōstātia pro	
occisus	21	conseruatione legis ad An=	
Dion historiographus de re=		tiochū Epiphanē	581.582.
ge Hiram	513	583.584.585.586	

I 5 Elephan

INDEX

Elephantin oppidum	334	Florus Iudeos apud Cestium	
Eleutherus fluuius	64	accusat	169
Eleutheri equites	45	Fontes Iordanis unde orian-	
Elidenses	76	tur	72
Enabris locus	261	Fronto	423
Essaeorū uel Essenorū hære-		Fronto Iudeorū iudex consti-	
sis 137.138.139.140.141.		tutus Tito Hierosolymam	
142.143		obtinente	447
Eurycles delator filiorū He-		Fullonis monumētū	356
rodīs	91		
		G	
F		GAbao	197
FAbatus insidiarū Sylai		Gabinus præses Sy-	
in Herodem proditor à		rie	30
Syleo occisus	102	Gadara expugnatur à Vespā-	
Faustus Cornelius	26	fiano	230
Felix præses Iudæe post Cu-		Gadare deditio	314.315
manum	157	Galba impator	323
Felix præside Iudæe latroni-		Galbæ mors	328
bus & seductoribus populi		Galilæa sub ditione Hero.	55
referta	157	Galilæa inuaditur à Vespā-	
Ferreus mons	319	fiano	229
Filius a matre coctus	424	Galilæa descriptio & Ferti-	
Plauus Syluius expugnator		litas	219
Massade	476.477	Galli	175
Florus præses Iudæe post Al-		Gallus Hecatontarchus	275
binum	160.161	Gamale situs obsidio, & ex-	
Flori p̄fidia ī Iudeos	162.163	cidii à Tito factū	271.272
Florus multos Iudeorū occi-		Gebdeonitis oppidum	188
dit	165	Ganania uicus	220.221
Flori dolus in Hierosolymi-		Genesar lacus	204
tas	166	Genealogia Antip. primi	32
		Geneta	

INDEX

Geneta porta Hierosolymo=	Herodis fuga in Idumæā	46	
rum	356	Herodes Syria præficitur	40
Gerasiū deuasatur	322	Herodes Roma rediens Anti	
Germani laudati	176	gonū & Hierosolymā ob=	
Giscala oppidum	206	fidet	52
Giscala à Tito capitur	280	Herodes Galilæa potitus, la=	
Glaphira filia Archelai regis		trones delct	54
Capadocū uxor Alexandri		Herodis quomodo eruperit	
filiū Herodis	84	odiū in Mariānem	79
Glaphiræ somnium cuiusq;		Herodes mandat uxorem oc=	
interitus	136	cidi	79
Gofna ciuitas	221	Herodes propter occisā uxo=	
Gorgion occisus	309	rē morbo correptus	79
Græci Laudati	174	Herodes theatra & quinque=	
Græcorū oīa esse noua Iose=		nalia instituit Hierosoly =	
phus asserit	498	mis	74
Græcorū antiquissimi Chal=		Herodes oppida & tēpla cō=	
dæis præceptoribus usi	499	struit in honorem Augusti	
Grapte cognati Syzæ re=		Cæsaris	72
gis	330	Herodis beneficentia erga po=	
		pulū tempore famis	76
H		Herodes in balneo ab hosti=	
Elisei fons mirandæ		bus non leditur	61
naturæ	319	Herodis oratio ad Cæsarē	69
Hellanicus historiog.	499	Herodes amore uxoris insa=	
Heniochi laudati	174	nit	78
Heraclæa ciuitas	340	Herodes uenator, bellator,	
Hermippus philosophus	519	& sagittarum insignis li=	
Herodes quindecim annorū		brator	76.77
præficitur Galilææ	36	Herodis uxores & libe =	
Herodes Iudææ tetrarcha cō		ri	100
stituitur à .M. Antonio	43		Herodi

INDEX

Herodi produntur per mor-	aduersus Romanos	214
tem Pheroræ ueneficia in	Hieroso. excidij initiū	284
eum parata	105	Hierosoly. intestina seditio
Herodes Antipatrum filium	orta	285
coram Varo ueneficij reum	Hierosoly. seditio indies inua	
agit	110.111	lescebat, adeo ut ne templo
Herodes secundus, filius He-	quidam abstinerent	343
rodus magni ex Mariamne	Hierosol. descriptio	355.356
pontificis	100	Hierosolymitæ dira fame op
Herodes quartus Antipas	118	pressi
Herodes exilio damnatus,	Hierosol. muro & castellis à	397.397
Herodiade eum comitan-	Tito ciscundata	395
te	146.147	Hierosolymitæ boum sterco-
Herodium oppidū	47.75	re uesci coacti
Herodij situs & munitio	467	403
Herodotus halicarnassæus	Hierosolymitæ calceorū sor-	
519	dibus & fœno uesci coa-	
Hierichuntis descriptio	318	cti
Hierosolyme excidiū, & di-	Hierosolymorū excidij mira	424
reptio templi sed Antiocho	presagia	434
Epiphane	7	Hierosoly. pmittitur præde
Hierosolyma obsessa ab He-	& incendio	441
rode	52	Hieroso. capta à Roma.
Hierosolymæ oppressio sub	Hippicos turris	445
Floro	163	195.355
Hierosoly. cōspiratio facta,	Historiæ ueræ indicium	501
belli cum Romanis semina-	Hyrcani mores & laus	13
rium	181	Hyrcanus filius Alexandri
Hierosolyma obsessa à Ce-	Iamnei sacerdotium conse-	
stio	198	quitur
Hierosol. bello se preparant	Hyrcanus ad regnū aspirans	20
	bello supatur à fratre	22
	Hircano cōfertur sacerdotiū	
	à Cæ	

INDEX

à Cæsare	35	num	258
Hyrcano capto & ligato au		Ioppis uxor Herodis ma=	
res præciduntur	48	gni	100
I		Iordanis scaturigo à quo pri	
Iacob martyr Machabæ=		mum deprehensa	268
Ius	596	Iosephus Curionis filius	203
Iardes saltus	471	Iosephus filius Simonis ibidē	
Iberi laudantur	175	Iosephus Matathie filius re=	
Illirici laudantur	175	ctor Galilææ cōstituitur	204
Ioannes telones	340.341	Iosephus militaris disciplinæ	
Ioannes Essenus	203	peritus	205
Ioannes Annæ	ibidem	Iosephus quatuor urbiū prin	
Ioannes Giscalæus insidiator		cipatum amisit	212
Iosephi	206	Iosephus duas urbes recupe=	
Ioānes Giscala p Titū capta		rat	212.213.214
Hierosolymā fugit	280	Iosephus Tiberiadē fugit	230
Ioannes Hierosolymitas ad		Iosephus è Tiberiade Hiero	
bellum cōtra Romanos in=		solymitis oēm rē Romano=	
citāt	284.285	rum perscribit	230
Ioannes à Romanis capi=		Iosephus Romanos multa cla	
tur	449	de affecit	234
Ioannes Galileorum tyran=		Iosephus capta Iotapata la=	
nus	329	titans proditur ad Vespæ=	
Ioannes Idumæorum dux oc		sianū captiuus ductus, cete	
cifus	372	ris occisis	251
Ionathas occisus a Simone		Iosephi præsagium	257
fratre sepeliitur	10	Iosephus à Cæsariensibus o=	
Ionathes Iudeus	421	dio habitus	258
Ionathes Gynccarius Romæ		Iosephus à Tito missus Iude	
exustus	495	os ad deditionē Hierosoly=	
Ioppe capta per Vespasias		morū adhortaturus	380
		Iosephus la	

INDEX

Iosephus lapide uulneratus	rus	130
400	Iudææ descriptio, eiusq; unde	
Iosephus rursum hortatur de	cim sortes	221
ditionem	Iudæa uenum exposita	471.
413	472	
Iosephus ex uariarū gētīū hi-	Iudeorum & Cæsariensium	
storijſ Iudaicæ gentis anti-	seditio	162.163
quitatem ostendit	507.508	
Iosippus ab Hero. occisus	79	
Iosippus filius Antipatri fra-	Iudeorum sexcenti & trigin-	
ter Herodis	ta Hierosolymis occisi per	
32	Florum	165
Iosippus in Iudæa perit	58	
Iotapatæ per Vespasianum	Iudeorū uigintimilia à Cæsa-	
obsidio	riēſibus, tredecī milia a Scy-	
231.234	thopolitis occisa	188.189
Iotapatæ excidium	248	
Itaburius mons	Iudeorum seditio & strages	
31	Alexādriæ facta	193.194
Itaburius mons à Placido oc-	Iudæi Cestio fugato, rectores	
cupatus	& duces prouinciæ eli-	
277	gunt	201.202
Iudeorum octingenti cruci-	Iudæi Ascalonē inuadentes ab	
fixi	Antonio cæsi	216.217
18	Iudæi Iotapatæ obſeſſi a Ve-	
Iudeorū nōnulli Herodē pri-	ſſaſiano	231
mū accusantes occisi	42	
Iudeorum accusatio contra	Iudeorū 8500. occisi ab Idu-	
Archelaum	mæis	304
131.132	Iudeorū multi ad Vespasia-	
Iudæi a Pilato cæsi	num confugiant	311
144.145	Iudæi Romanos è caſtris Hie-	
Iudeorum constantia ad Pe-	rosolymæ admotis excedere	
tronium pro conſeruatiōe	cogunt	348
legis	148.149	
Iudæa uarijs tumultibus quas	Iudeorū dolus i Romanos sub	
fata Archelao ad Cæsarem	deditionis prætextu	352
profecto	126.127.128.129	
Iudææ tumultus ſedat Va-	Iudeorum	

INDEX

Iudeorum excursus in Roma	Iudas Militonis	412
nos	Iudasmartyr machabeus	593
Iudeorum multi crucifixi &	Iuliani militis Romani forti-	
manibus mutilati	tudo	411
Iudei miseranda clade affe-	Iulianus procura. Iudæa	426
cti	L	
Iudeorū multi ad Romanos	L Accedemonij laudan =	
profugiunt	tur	173
Iudei Rom. signis potiti	Largius Lepidus	428
Iudei in templum fugere co-	Leopius rex, Iudeorū	450
acti	Leuias Hierosolymita	286
Iudeorū seditiosi Regiā de-	Liberius Maximus Iudæam	
prædati pulsus inde Roma-	iussu Caesaris uenum expo-	
nis	nit	472
Iudeorū multi uēditi	Longi cuiusdā Romani fortis	
Iudeorum aliquot milia spe-	animus	422
ctaculo exhibitorum perie-	Lucilius Bassus	467
runt	Luculus	21
Iudeorum calamitates Antio	Lupus rector Alexādræ	492
chie	Lusitani laudantur	176
Iudeorum cædes in Iardæ fa-	Lycurgus legislator	552
cta	M	
Iudeorū cura circa ueritatem	M Accedōes laudāt	173
historiarum	Machabeorum mar	
Iudaice gentis cur pauci scri	tyrum libellus	573
ptores meminerint	Machabeus martyr	590
Iudeorum Stratopedon loci	Machir unus Machabeorum	
nomen	martyrum	592
Iudas Essæus propheta	Macherus a seditiosis Iudeis	
Iudas Ionathæ	capta	192
Iudas Dudi	Macherus a Basso capta	467
	Magassæ	

INDEX

Magassarius	393	Matthias Boëthi filius	398
Magnus campus	319	Melchisedec iustus rex Hie-	
Malachus interficitur	41	rosolymorum primus con-	
Malchius	412	ditor	449
Mamortha Neapolis di-		Melete ciuitas	452
cta	318	Memnonis sepulchrum	147
Manaimus rhetor principatū		Meotici laudantur	174
Hierosolymis usurpauit	185	Messala	50
Manaimus interficitur	187	Misranthusis rex	510
Manethon Aegyptius histo-		Misris rex	ibidem
riographus	507	Messelis ciuitas	18
Manethonis historia refelli-		Mithridates Pergamenus Cæ-	
tur à Iosepho	528	sari auxiliatus cōtra Aegy-	
Marcus Antonius accusato-		ptios	33
res Herodis occidi iubet	44	Modin uicus	8
M. Antonius Antigoniū Ari-		Monobazus	197
stobuli interficit	63	Mosis laus & collatio ad d-	
M. Antonius impudicitie no-		lios legislatores	553
tatur	64	Muri Hierosolymorū tres	355
Mariamne filia Alexātri con-		Musis rex	510
iunx Herodis	61	Mutilius præfectus militum	
Mariamne traducitur uiolati		Romanorum	187
matrimonij	79		
Mariannes turris	185	N	
Marmaridæ laudatur	177	N Arbathæ regio	163
Martyr quis sit	575	Nero filius Domi-	
Massada expugnata p F. Syl-		tij	156
uium	475	Nero Vespasianū cōtra Iu-	
Matathias Ioannis filius ille-		deam mittit	216
gitimū Antiochi mandatum		Nicopolis ciuitas	339
contempsit	8	Niger Pereites	203
		Niger occisus	309
		Obodas	

INDEX

O		Pelusiū ab Antipatro primo	
O Bodas rex Arabū	17	captum	33
Olympus legatus He-		Penaius legatus	95
rodus	95	Percita Nigr	203.194
Onie tēplum clausum & de-		Peristereonos saxum	396
prædatum	494	Petra ciuitas Arabiae	23
Ophila locus	356	Phædra uxor Herodis	100
Oratio cuiusdā Eleazari ad		Pharagata uallis	325
cōmilitones	432	Phariseis administratio regis	
Ormiza uicus	65	concessa	20
Orphanes Parthus	32	Pharus insula	334
Ostracine habitatio aquarum		Phaselus magni Herodis fra-	
inops	340	ter	32
Otho imperator	323	Phaselus Hierosolymis præsi-	
Othonis mors	328	citur	36
P		Phaselus seu Phaselis turris	
P Acori fraus in Phase-		& oppidi nomen	74
lum	45	Pherecides Syrus	499
Palestum uicus	96	Pherora Herodi concilia-	
Pallas Herodis uxor pri-		tus	90
mi	100	Pheroræ conspiratio in He-	
Pannium	72	rodem	101
Pappus dux Antigoni	61	Pheroras moritur	103
Parthi laudantur	176	Phiale lacus	268
Parthicum bellum cōtra He-		Philadelphia	23
rodem	46.47	Philippion filius Minæi occi-	
Parthemius fluuius	520	sus a patre	33
Pedaniy robur & peritia mi-		Philostratus	516
litaris	420	Phœbus legatus	193
Pedesta locus	199	Phorias filius Rageti	286
Pella ciuitas	24	Pilatus Hierosolymis statuas	
		2	Cæsa

INDEX

Cæsaris erexit indignanti-	dij	434
bus Iudæis, necnon aquædu-	Priscus Centurio	421
ctus cõstruxit	Ptolemæus Philometor an=	
145	nuit Oniæ adificationẽ tem-	
Placidus dux Vespasiani mili-	pli in Aegypto	7
tum	222	
Placidi impetus in Iotapatam	Ptolemæus Simonem Mata=	
227	thiam soccrum interimit	10
Plithin	334	
Poëtarum, pictorum, & opi-	Ptolemæus ab Hyrcano Si=	
ficum licentia, multarum	monis filio obsessus, occi=	
gentium stultitia introdu=	dit Hincani matrem & fra-	
cta	tres, fugiens ad Zenonem	
566	Cotilam	11
Pompeius magnus Tigranem	Ptolemæus fiseon cultor Iu=	
debellans Scaurũ ad Syriã	daicæ gentis	538
mittit	23	
Pompeius iratus Aristobuli	Ptolemæus filio occiso, nurũ	
secundi contumaciam ulci=	duxit in uxorem	33
scitur	24	
Pompeius Agrippe occi=	Ptolemæus Lagus cultor Iu=	
sus	daicæ gentis	536
460	Ptolemæus Euergetes cultor	
Pompeij modestia cum tem=	Iudææ gentis	ibidem
plum adicet	27	
Pontes foeno greco illiti à lo=	Pudcus Romanus	421
tapatenis	245	
Porcatus legatus	198	
Portius festus præses Iudææ	Pythagoras philosophus	
post Felicem	499.519	
159.160	Pythagoras ab Atheniensib=	
Portus Alexandrinus	bus penè occisus	568
334		
Portus ab Herode condi=		
tus		
73		
Præfagia Hierosolymĩ, exci=		

Q
Q Vadratus procurator
Syriæ 155

R
R Agetis pater Phoriæ
286

Rapha

INDEX

Raphanea ciuitas	461	ti	376.377
Ratio quid, & quibus cōiun		Ro. rursus pulsi	378
cta, & quid agat	377	Ro. Iudeos captiuos quibus	
Romani in Massada interfe-		poenis affecerint	391
cti	181	Romani inuasuri templum à	
Romani contra datam sibi à		Iudeis sunt repulsi	410.
Iudeis fidem, occisi	187	411. 412	
Romanus exercitus cesus ab		Romani iterum inuadunt ur-	
Hierosolymitanis	197	bem	417
Romanorū 62 80 occisi	202	Roma. Iudeorum dolo flam-	
Romanorū militaris discipli-		mis exusti	422
na & laus	223	Romanis signis Iudei poti-	
Romani i obsidione Iotapate		ti	427
multis cladibus afflicti	235	Romani tota urbe potiti	445
Romani à Iotapatenis feruen-		Rubrius Gallus	460
ti oleo perfusi	244	Ruta immensæ magnitudi-	
Romani successus in obsidio-		nis	469
ne Gamale	272		
Ro. Vespasianū Hierosoly-		S	
mā inuadere hortati	310	Abbaticus annis	461
Romani in obsidione Hiero-		Sabinus Capitolio poti-	
solymorum è castris excede-		tus	338
re coacti	349	Sabinus occiditur	ibidem
Romani conuiujs affecti à Iu-		Sabinus Syrus i exercitu Hie-	
deis	353	rosolymorum primus murū	
Romani machinis ignis inic-		conscendit	409
ctus	372	Salome filia Antipatri, soror	
Romani potiti primo muro		Herodis	32
secundam oppugnationē ag-		Salomes odium in filios Hero-	
gressi	373	dis ex Mariamne	95
Romani secundo muro poti-		Samaria descriptio	221
		Samaria expugnata a Ce-	
		2 2 reale	

INDEX

reale	247	Simon Essenus expositor som	
Sannas rex	308	nij Archelai	136
Scopos locus	198.347	Simon Galileus crucifixus	
Schalamita	17	137	
Seleutia Antiochi Pharāx	19	Simon Ethei legatus Iudeo=	
Sephoris ciuitas se tradit	196	rum ad Florum	182
Sephina turris	356.357	Simonis filij Sauli egregia for	
Sesos genus regū Aegyptio=		titudo	101
rum	308	Simon Giore tyrannus	214
Sextus Cerealis	428	Simcon Gamalielis	288
Sextus Caesar insidijs interfi=		Sabarus sophista occisus	186
citur	38	Soëmus	195
Sicariorum interitus, qui in		Solomona mater septem Ma=	
Alexādriā et Thebas pro=		chabeorum	605
fugerunt	491	Solon legislator	352
Siene	334	Sotanis	271
Siloa fons	779	Stratopedes incenditur	186
Simon Gerasenus	324	Stylus legatus Iudeorū	182
Simon ab Hierosolymitis		Stultitia gentiliū redarguitur	
contra zelotas praefici =		à Iosepho	363
tur	329	Sualitis rex	380
Simon Giore seditiosus, Iu=		Suius	44
deus	214	Sylas Babylonius	197
Simon à Romanis captus		Syria à Iudeis uastata	188
449			
Simon Romam ductus occi=			
ditur	466		
Simon Herodis seruus re =			
gnandi emulatione Iudeam			
insestans, à Grato occisus			
est	128		

T

Thales philosophus	499
Tarichæ oppidū	208
Taricheorum obsidio	263
Tauri laudantur	174
Theatra Herodis	74
Templū Hierosolymitanū re	
stauratur	

INDEX

<i>stauratur ab Herode</i>	71	<i>nè profligatos iterũ ad resi-</i>	
<i>Templum incẽsum inuito Ti</i>		<i>stendum accendit</i>	350
<i>to</i>	429	<i>Titus carpit milites a Iudeis</i>	
<i>Templum cædibus pollutum</i>		<i>circumuentos</i>	353
<i>seditione Hierosoly.</i>	342	<i>Titus à Castore illusos plus</i>	
<i>Tempus à templo Salomonis</i>		<i>iusto clemens</i>	375
<i>simulq; Cyriusq; ad exci-</i>		<i>Titus secundo muro potitus</i>	
<i>dium sub Tito factum</i>	431		377
<i>Terebinthus arbõr</i>	326	<i>Titus Hierosolymã muro ex</i>	
<i>Themusis rex</i>	510	<i>castellis circumdat</i>	396
<i>Theophrastus</i>	519	<i>Titi oratio ad milites murum</i>	
<i>Terræmotus magni Herodis</i>		<i>ascendere non ausos</i>	407
<i>tempore</i>	66	<i>Tito inuito templũ Salomo-</i>	
<i>Tiberiadis deditio</i>	261	<i>nis incensum</i>	429
<i>Tiridates rex Armeniæ</i>	475	<i>Titus sacerdotibus sero ueniã</i>	
<i>Titus Vespasiani filius Ale-</i>		<i>petetibus renuens, ad seditione</i>	
<i>xandriam missus</i>	216	<i>fos orationẽ habet</i>	437
<i>Titi profectio in Iudeã</i>	222	<i>Titus urbe Hierosolyma po-</i>	
<i>Titus Iotapatã capit</i>	248	<i>titus, solos armatos occidi</i>	
<i>Titi oratio ad milites</i>	264	<i>iubet</i>	447
<i>Titus Taricheos clade affi-</i>		<i>Titus militibus gratias agit</i>	
<i>cit</i>	267		451
<i>Titus a Giscalenis receptus</i>		<i>Tito Cesari Simon Gioræ</i>	
	293	<i>oblatus</i>	453
<i>Titus patre imperium Ro-</i>		<i>Titus Sabbaticum annẽ per</i>	
<i>ma obtinẽte, mittitur in Iu-</i>		<i>lustrat</i>	460
<i>deam</i>	339	<i>Titus Parthorum muneri-</i>	
<i>Titus Hierosolymã exploræ-</i>		<i>bus donatus, Romam triũ-</i>	
<i>turus i medijs hostibus diui-</i>		<i>phans ingreditur cum pa-</i>	
<i>nitus est seruatus</i>	346	<i>tre</i>	461. 462
<i>Titus Romanos à Iudeis pe-</i>		<i>Titus Phrygius</i>	428
			2 3 Tomus

INDEX

Tomus loci nomen	339	fidet	231
Traianus expugnator Aphc=		Vespa. in Iotapata obsidione	
ci	246	uulneratus	240
Tryphon tonsor Herodis oc=		Vespa. Ioppe potitus	258
cifus	97	Vespasianus a Tiberiensibus	
Turris Antonia	366	receptus	262
Tyrannus prepositus castro		Vespasianus Taricheis po=	
rum	199	titus	269
Tyronis audacia carpētis He		Vespa. Hierosolymā inuade=	
rodē in filiorū mortē anhe=		re inuitatus	306.307
lantem	96	Vespasianus Gerasium deua	
Tyropeon uallis	355	stat	322
V		Vespasianus à militibus impe	
Valerinus dux contra		rator declaratur	333
Tiberiadem	261	Vespasianus Iosephi præsa=	
Varus Iſſemus	192	gij recordatus, Iosephum a	
Varro Syrie rector	71	uinculis soluit	335
Vatezobra uicus	424	Vespa. Sarmatas Moesiā de=	
Ventidius Bassus dux Romā=		populantes cedit	460
norum	52	Vespasianus Iudeam uenum	
Ventidius Herodi primū Ma		exponit	471
cheram mittit	56	Vespasiani reditus in Italiam	
Vespasianus bello oriētis præ		457	
ficitur	216	Vespasiani nauigatio	452
Vespasianus a Sephoritis bè=		Vespa. successus in obsidione	
nigne susceptus	219	Gamale	275
Vespasianus Galileam inuā=		Vespasiani Iotapata prodi=	
dit	228	tur	249
Vespasianus Gadaram expu=		Vithegra municipium	328
gnat	230	Vitellius Germanorum impe	
Vespasianus Iotapatam ob=		rator	328
		Vitellius	

INDEX

Vitellius usurpans imperium	328	Zacharias in templo à Zelo-	307
Romam uenit		tis occiditur	
Vitellij mors	339	Zaleucus Locrenus	352
Volūnius prociur. Syriæ	95	Zebethana pars Hierosoly-	
Volumnij sententia de filijs		morum	356
Herodis	96	Zelotæ qui sint	288
Vphre municipium	328	Zelotarū pugna contra Simo-	
		nem Gerasenum	324
X			
Xerxes (ut ex historia		Zenodorus expellitur	Tra-
apparet) positus pro		chone	71
Vlyffe	173	Zeno Cotilas	11
Xylophorias festiuitas	Iu-	Zephyrius	81
deorum	183	Zoaze ciuitas	10
Xystus turris	171.355	Zophanítica toparrhia	328

Z Abulon ciuitas capta
195

FINIS.

VITA IOSE-

PHI PER DIVVM HIERO=

NIMVM.

IOSEPHVS Matathie filius, ex Hierosolymis sacerdos, à Vespasiano captus, cum Tito filio eius relictus est. Hic Romam ueniens, septem libros Iudaicæ captiuitatis imperatoribus patri filioq; obtulit, qui ex bibliotheca publicæ traditi sunt. Et ob ingenij gloriam statuam quoq; meruit Roma. Scripsit autem alios uiginti Antiquitatum libros,

VITA IOSEPHI

libros, ab exordio mundi, usque ad decimumquartum annum Domitiani Caesaris, & duos ἀρχαῖοις ἀδύνατον aduersum Appionem grammaticum Alexandrinum: qui sub Caligula legatus missus ex parte gentilium, contra Philonem etiam librum uituperationem gentis Iudaicae continentem scripserat. Alius quoque liber eius, qui inscribitur πρὸς αὐτοκράτορος λόγιον, ualde elegans habetur, in quo & Machabaeorum sunt digesta martyria. Hic in decimo octauo Antiquitatum libro manifestissime confitetur, propter magnitudinem signorum Christum à Phariseis interfectum, & Ioannem Baptistam uere prophetam fuisse, & propter interfectionem Iacobi Apostoli dirutam Hierosolymam: Scripsit autem de domino in hunc modum: Eodem tempore fuit Iesus uir sapiens, si tamen uirum cum oportet dicere. Erat enim mirabilium patrator operum, & doctor eorum qui libenter uera suscipiunt: plurimos quoque tam de Iudæis quàm de gentibus sui habuit sectatores, & credebatur esse Christus. Cumq; inuidia nostrorum principum cruci cum Pilatus addixisset, nihilominus qui eum dilexerant persecuerauerunt. Apparuit enim eis tertia die uiuens, multa & hæc & alia mirabilia, carminibus prophetarum de eo uaticinantibus: & usque hodie Christianorū gens, ab hoc sortita uocabulū, non deficit.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

FLA·IOSE

PHI HEBRAEI SACERDOTIS

de antiquitate Iudeorū, contra Appionem

grammaticum Alexandrinum,

ad Epaphroditum.

LIBER PRIMVS.

Contra Appionem grāmaticum Alexandrinum, qui æditis libris, Iudaicæ gentis antiquitati simul & religioni nifus est derogare, Iosephus hos duos libros conscripsit. In quorū primo antiquissimorū scriptorum testimonijs, suæ gentis antiquitatē simul & religionis dignitatem copiosissime ostendit. In secūdo uero multis argumētis, Appionis simul & aliorū quorundam refellit calumnias & mendacia. Verū hos ut lectione dignissimos, ita omnium prohdolor corruptissimos offendimus. Nos pro uirili pleraq; ueterum exemplariū collatione. quantū in nobis fuit, restituiumus; pleraq; uero quibus mederi nō potuimus, intacta reliquimus; rati fore, ut si græcus codex alicubi reconditus delitescat, hoc nostro quantulumcunque conamine excitus, aliquando cum reliquis quæ desiderantur prodeat in lucem.

VFFICIENTER, VT AR
bitror: & per libros Antiquitatum,
opulentissime uirorum Epaphrodite,
legentibus eos, aperui de nostro ge-
nere Iudeorum, quia & uetustissimū
est, & primā conscientiam propriam
habuit. Quinque milia enim annorum numerū historiam
cōtinentem, ex nostris sacris libris græco sermone cōscri-
psi. Quoniam uero multos uideo, respicientes blasphemiam
quorundam insane prolatā: & ea quæ à me de antiquitate
conscripta sunt, non credentes: putantes mendacium no-
strum esse genus, eo quod nulla memoria apud Grecorum
nobiles historiographos digni sunt habiti nostri maiores:
pro omnibus his arbitratus sum oportere me breuiter hæc
dicta cōscribere: & derogantium quidem, uesaniū sponta-
neumq;

neumq; increpare mendaciū, aliorū uero ignorantia pari-
 ter emendare: uniuerfosq; de nostra antiquitate, qui scili-
 cet ueritatem amplectuntur, edocere. Vtar autē in meis di-
 ctis testibus eis, qui de omni antiquitate apud Græcos fide
 digni sunt iudicandi: eos autē, qui blasphemē de nobis atq;
 fallaciter cōscripsere, aliqua per semetipsos conuicta indu-
 bitanter, ostendā. Conabor etiā causas exponere, propter
 quas nō multi in Græcis historijs gentis nostræ fecere me-
 moriam: necnō & eos, qui de nobis nequaquā scribere uo-
 luerūt, nesciētibus aut nescire simulantibus indicabo. Pri-
 mitus itaq; satis admiror eos, qui existimant oportere de
 rebus antiquis, græcis tantummodo fidē habere, & ab eis
 cōsulendā esse ueritatis integritatē: nobis autē & alijs ho-
 minibus nō esse credendū. Sed ego omnia in his contraria
 uideo contigisse. Quapropter decet non uarias opiniones
 inspicere, sed ex ipsis rebus iustitiā ponderare, Omnia siq;
 dem Græcorum noua, & uerius (ut ita dicam) nup̄ facta co-
 gnoui. Et hæc est fabrica ciuitatū, & adinventiones artiū
 cōscriptionesq; legū, cunctarūmq; rerum iunior apud eos
 est historie diligentia cōscribenda. Apud Aegyptios autē,
 atq; Chaldæos, & Phœnicas (desino enim nos illis cōnume-
 rare, sicut ipsi fatentur) res gestæ antiquissimā & perma-
 nentē habēt memoriæ traditionē. Nā & locis omnes inha-
 bitant, quæ nequaquā aëris corruptioni subiaceāt: & mul-
 tam prouidentiam habuere, ut nihil horum quæ apud eos
 aguntur, sine memoria linqueretur: sed in publicis cōscri-
 ptionibus semper à uiris sapiētissimis dicerentur. Græcorū
 uero regionē innumera corruptiones inuasere, rerū memo-
 riā delentes. Qui autem nouas cōstituentes cōuersationes,
 omniū se præesse credidere, sciāt quia etiā sero & uix na-
 turam potuere agnoscere literarum. Nam antiquissimum

carum

Omnia
Græco-
rum esse
noua.

earū usum habuisse creduntur à Phœnicibus, & à Cadmo se didicisse gloriantur: Sed neque illo tempore poterit aliquis demonstrare scruatam conscriptionem, neque in templi, neq; in publicis anathematibus: quando etiam de Troianis rebus, ubi tot annis militatum est, postea multa quæ-
An Græci ante bellum Troianū literis hinc uli.
stio atq; cōtentio facta est, utrum literis usi sint. Et magis ueritas obtinuit, eo qd' usus modernarū literarū illis fuisset incognitus. Constat autē, quoniam apud Græcos nulla inuenitur absoluta conscriptio, poëmate Homeri uetustior: & hunc etiam post bella Troiana fuisse manifestum est. Et antè neq; hunc literis suum poëma reliquisse: sed cantibus memoria rescrutum, postea fuisse compositum, & propterea multam in eo cōspexi dissonantiam. Qui autē historias apud eos cōscribere tentauere, id est, hi qui circa Cadmū Milesiū, & Acusilaus Argiuus, & post hunc quicumq; alij fuisse referūtur, paululū tēpus Persicā apud Hellanicū militiā præcessere. Sed eos etiā qui de cœlestibus & diuinis primitus apud Græcos sunt philosophati, id est, Pherecidē Syriū, & Pythagorā, & Thaletē, omnes cōcorditer cōfiteatur, Aegyptiorū & Chaldeorū fuisse discipulos: & breuiter cōscripsisse, quæ à Græcis omnium antiquissima iudicātur, ita ut uix ea credāt ab illis fuisse conscripta. Quomodo ergo nō est irrationabile, ut tali facto uegetētur Græci, tanquā soli sciant uetera: & ueritatē eorū sub scrupulositate de antiquis, nō ab ipsis conscriptoribus facillime discant: qui neque firmiter sciei: aliquid conscribere, sed quod unusquisq; opinatus est, hoc studuit explanare. Vnde etiā libris suis alterutros arguunt, & ualde cōtraria ex rebus eisdē nō piget edicere. Sed ego uidebor me potioribus esse superflū, si explanare uoluero, quātis quidē locis Hel-
lanicus ab Agefilao de genealogijs discrepat, & in quan-

tis Herodotum corrigit Acusilaus, aut quomodo Ephorus
 quidem Hellenicum in plurimis ostendit esse mendacem:
 Ephorum uero Timæus, Timæum, qui post illum fuisse,
 Herodotum uero cuncti: sed neque de singulis cum Antio-
 cho & Philisto aut Callia Timæus concordare dignatus
 est. Neque rursus de Atticis hi, qui Attidas conscripserunt:
 aut de Argolicis, qui de Argis historiam protulere, al-
 terutros consecuti sunt. Et quid oportet dicere de ciuitati-
 bus breuiusque rebus, quando de militia Persica, & his
 quæ in ea sunt gesta, tantum uiri probatissimi discordasse
 noscuntur? In multis autem etiam Thucydides tanquam fal-
 lax accusatur, licet scrupulosissimam secundum se historiã
 conscripsisse uideatur. Cause uero huius dissonantiæ mul-
 tæ forsitan & aliæ querere uolentibus apparebunt. Ego uero
 duabus quas dicturus sum, maximam huius summam di-
 uersitatis ascribo. Et quidem primum dico eam quæ mihi
 propior esse uidetur: id est, eo quod ab initio nõ fuerit stu-
 dium apud Græcos, publicas de his quæ semper aguntur
 proferre conscriptiones. Hoc etenim præcipue & erro-
 rem & potestatem mentiendi posteris, uetus aliquid uo-
 lentibus scriptitare, concessit. Non enim solummodo apud
 alios Græcos publica conscriptio est neglecta: sed neque
 apud ipsos Athenienses, quos terrigenas esse dicunt: di-
 sciplineque cultores, aliquid huiusmodi reperitur. Sed pu-
 blicarum literarum antiquissimas esse dicunt leges, quæ à
 Dracone eis ex Phœnicibus sunt conscriptæ, ante modicum
 tempus tyrannidis Pisistrati. De Arcadibus autem in an-
 tiquitate gloriantibus, quid oportet dici? Vix enim isti &
 postea literis cruditi sunt. Cum ergo conscriptio nulla
 præponeretur, quæ & discere uolentibus edoceret, &
 mentientes argueret, multa inter alterutros conscriptores
 discor

Causa
 erroris
 Græco-
 rum.

Draco-
 nis le-
 ges.
 Arcades.

discordia generata est. Quoniam qui ad scribendū se præparabant, nō studium ueritatis exhibuerunt, licet hæc promissio semper habeatur in promptu: sed uerborum magis habere prolationem maximam. Et quemadmodum laudari se in hoc super alios æstimarent, ad hoc potius semet ipsos aptabāt. Aliqui uero ad fabulas sunt conuersi: aliqui autem ad gratiam, aut ciuitates laudantes aut reges: alij semetipsos ad accusandas causas aut conscriptores tradidere: in hoc se forte probabiles æstimantes, & omnino hoc agentes, quod historię nimis aduersum est, Veræ si-
Veræ hi-
storię in-
diciū.
 quidem historię indicium est, si de eisdem rebus omnes eadē dicant atque conscribant. Hi uero cum quædam aliter conscriberent quā alij, tunc se putabant omnium ueraciores ostendi. Quapropter causas quidem uerborum & calliditatis eorum, credere nos græcis oportet, non autem de antiqua historię ueritate, & maxime de rebus propriæ uniuscuiusq; provincię. Quoniam uero apud Aegyptios & Babylonios, ex longissimis olim temporibus circa conscriptiones diligentia fuit, quādo sacerdotibus erat iniunctum, & circa eas ipsi philosophabantur. Chaldei uero apud Babylonios: & quia præcipue Græcis immixti, usi sunt Phoenicijs literis, circa dispensationes uitæ, & cōmunium operum traditionem, dum cōsentiant omnes, tacēdum hoc puto. De nostris uero progenitoribus, qui eandem quā prædicti habuerunt in conscriptionibus sollicitudinem: desino dicere, etiam potiorē, pontificibus & prophetis hoc imperantes. Et quia usq; ad nostra tempora cū multa integritate seruatum est, si oportet, audentius etiam seruabitur, conabor breuiter edocere: Nō enim solummodo ab initio probatissimos uiros, & inde placatione præparatos, ad hæc exercenda constituerunt, sed quatenus etiam

Sacerdo
tale ge-
nus an-
notatū.

genus sacerdotum sine permixtione purumq; consisteret, prouiderūt. Oportet enim eum qui sacerdotium habiturus est, ex eiusdē gentis nasci muliere: & neque ad pecunias, neq; ad honores inspicere, & de hoc per antiquam lineam & multis testibus approbare. Quod scilicet agimus non solum in ipsa Iudæa: sed ubicunq; nostri generis constitutio reperitur, etiā ibi integritas ista seruatur circa nuptias sacerdotum: hoc est, in Aegypto & Babylonia, & quocunq; terrarum orbe quilibet de sacerdotum genere sunt dispersi. Mittunt enim in Hierosolymam cōscribētes à patre nomen nuptæ, & antiquorum progenitorum, quicūq; huius rei testimonia præbuere. Si autem bella proueniant, sicut iam crebro factum est, dum Antiochus Epiphanes ad nostrā uenisset regionē, & Pompeius Magnus, & Quintilius Varus, & præcipue nostris gesta temporibus, nunc hi qui de sacerdotibus supersunt, ex antiquis literis iterum noua conficiunt, & probant mulieres, quæ relinquuntur. Non enim ad captiuas accedunt, alienigenarum consortia formidātes. Indiciū uero integritatis hoc maximum est: quia pontifices apud nos à duobus milibus annis denominati filij à patre conscripti sunt. His autē qui prædicti sunt, si quid præuaricentur, interdicitur ne uel ad altare accedant, uel alia sanctificatione fungantur. Recte siquidē, potius autem necessarie, cum neq; conscribendi potestas omnibus data, neque alia sit in discretionē discordia, sed solummodo prophetis, antiquissima quidem & ueterrima, secundum inspirationem factam à deo cognoscentibus: alia uero secundum se, sicuti sunt facti palam, conscribentibus, infiniti libri non sunt apud nos discordantes & sibi met repugnantes: sed solummodo duo, & uiginti libri, habentes temporis totius conscriptionem: quorum iuste fides admittitur.

titur. Horum ergo quinq; quidem sunt Moscos qui natiuitates continent: & humanæ generationis traditionem habent usq; ad eius mortē. Hoc tempus de tribus milibus annis paululū minus est. A morte Moseos usq; ad Artaxerxē Persarum regem, qui fuit post Xerxem, propheta post Mosen, & quæ secundum nos sunt gesta conscripserunt in tredecim libris. Reliqui uero quatuor hymnos in deum, & uitæ humanæ noscuntur pignora continere. Ab Artaxerxe uero usq; ad nostrum tempus singula quidem cōscripta, non tamen priori simili fide sunt habita, eo quod nō fuerit certa successio prophetarum. Palam nanq; est ipsis operibus quemadmodum nos proprijs literis credimus: tanto nanq; seculo iam præterito neq; adijcere quicquā aliquis, nec auferre nec transformare præsumpsit. Omnibus enim insertum est, mox ex prima generatione Iudæis hæc diuina dogmata nominare, & in his utique permanere: & propterea, si oporteat mori libenter. Iam itaq; multi captiuorum frequenter tormentis affecti sunt, & mortes uarias in theatris sustinere, ne ullum uerbum contra leges admitterent, aut conscriptiones habitas uiolarent. Quis Græcorū aliquid tale perpeßus est? quando neq; fortuitam suslinere lesionem uolunt: licet omnia apud eos scripta destruantur. Verba enim hæc esse putant secundum conscribentium uoluntates exposita. Et hoc iuste etiam de antiquis sapiunt, quoniam aliquos nunc quoq; uident præsumētes de his rebus cōscribere, quibus neq; ipsi interfuere, neque credere sciētibus acquiescunt. Deniq; de bello quod apud nos cōtingit nuper, quidam historias conscribentes ediderunt: dum neque ad ea loca uenerint, neque in proximo rerum gestarum fuerint. Sed ex auditu quædam pauca componentes, impudēter semetipsos uidentur historia nomine iactitare.

Apo-
phi li-
bri.

Ego uero ex omni bello, et quæ ibi particulariter gesta sunt, uerâ descriptionem feci: dum ipse rebus omnibus interfuerim. Dixi etenim apud nos Galileorum eram, donec fuit defendendi facultas. Contigit autem ut caperer à Romanis: et habentes me Vespasianus et Titus in custodia, uniuersa semper inspicere faciebant. Primo quidē uinctus, postea uero solutus cum Tito ab Alexandria propter obseſſionē Hierosolymorum directus sum. Eo tempore nihil est gestum, quod meam potuisset latere notitiam. Nam uidentis Romanorum exercitum, uniuersa sub diligentia describebā. Et ea quæ nunciabantur ab his qui semetipsos trahebant, ego solus integrius intelligēs disponebam. Deinde Romæ tempus uacationis habens, omnium iam negotio præparato usus aliquibus cooperantibus mihi propter eloquentiam Græcam rerum eruditionem exhibui. Tantâq; mihi securitas affuit ueritatis, ut primos omnium imperatores belli Vespasianum et Titum, testes non expauescerem. Primum nanq; illis obtuli libros. et post illos multis quidē Romanorum qui bellis interfuere. Plurimis uero nostrorum eos etiam uenundauī, qui Græca sapientia uidebantur imbuti, quorum est Iulius Archelaus, Herodes honestissimus, et ipse admirabilis rex Agrippa. Isti siquidē uniuersi testimonium perhibuere: quia ueritatem diligens excolui: nō reprimens forsitan aut tacens, si quid gestorum per ignorantiam aut per gratiam commutauī, aut prætermisi. Quidam uero prauī homines derogare meæ historiæ sunt conati, tanquam in scholis adulescentium propositum exercētes, et accusationis inspiratæ atq; detractionis facientes opus, cum oporteat illud sciri, quia quod conuenit promittentem alijs rerum ueracium traditionē, ipsum prius hæc nosse certissime, aut rebus gestis adherēdo, aut ab scien

ab scientibus consulendo. Quod ego præcipue circa utrūque me credo fecisse negotium. Antiquitatis nanque libros (sicuti dixi) ex uoluminibus sacris interpretatus sum, cum essem genere sacerdos, & participarem illarum sapientiā literarum. Historiam uero belli conscripsi, multarum quidem actionum ipse operator, plurimorum uero inspector existens: & omnino eorum quæ dicta uel gesta sunt, nihil ignorans. Quomodo ergo non procaces quilibet existimabit eos, qui aduersum me nituntur de ueritate contendere? Qui licet imperatorum commenta legisse dicuntur, non tamen nostrorum repugnantium rebus interfuere. De rebus itaq; necessariam feci descriptionem, significare uolēs facultatem eorum, qui historiam scribere compromittunt. Et sufficienter, sicuti reor, palam faciunt, quid cōscriptio rerum apud Barbaros potius solennior, quàm apud Græcos est. Volo palulum primitus disputare aduersus eos, qui contendunt nouellā esse nostrā conuersationem, eo quod nihil de nobis (ut aiunt illi) dictum sit à conscriptoribus Græcis: Deinde testimonia antiquitatis ex aliorum literis exhibebo: & eos qui nostri blasphemāt generi, nulla ipsi ratione blasphemare monstrabo. Nos igitur neque regionem maritimam habitamus, neque mercimonijs cōgaudemus, neque per hoc alterutris peregrinationibus fatigamur. Sed quidem nostræ ciuitates procul à mari posite, regionemque uberrimam possidentes, in ea assidue laboramus, præcipue circa filiorum nutrimenta studentes, legumque custodiam: & traditionem pietatis, totius opus uitæ necessarium iudicamus. Cum adsit igitur his, quæ prædicta sunt, conuersationi nostræ etiā uita remotior, nihil fuit in antiquis temporibus quod faceret nobis permixtionem Græcorum, sicut Aegyptijs mercimonia, quæ ab eis reijciuntur, & ad eos

iii s rursus

rius introducuntur. Et iterum habitatoribus Phœnicie
maritimæ, studentibus circa cōtractus, atque negotia amo=
re pecuniæ requisita. Sed neq; circa latrocinia, sicut quidā
ali j uacauere, aut amplius habere cōcupiscentes patres no=
stri ad bella cōuersi sunt, licet regio nostra multa milia ui=
rorū fortiū possideret. Phœnices ergo propter negotia ad
Græcorum prouinciā nauigantes, repente sunt agniti, &
per illos Aegyptij, & omnes à quibus ad Græcos honorē
deuehebant, immensa maria proscindētes. Medi uero post=
ea atq; Persæ palām in Asia regnauerunt, & usque ad alte=
ram Epirum Persæ militauerunt. Thracæ autem propter
uiciniam in Scythiam, ab his qui Pontū nauigāt, cogniti
sunt: & omnino uniuersa iuxta marc, uel oriētale uel hespe=
rium habitantē, aliquid conscribere uolentibus cogniti fa=
cti sunt. Qui uero superius habitabant, & procul à mari,
multis sunt temporibus ignorati. Et hoc apparet etiā cir=
ca Europam contigisse: quādo de Romanorū ciuitate tam
longo tempore adepta potestate, tantāsque causas belli con=
ficiente, neque Herodotus, neque Thucydides, nec ullus
qui fuit cum istis, fecit aliquā mentionē: Sed sero tandē &
uix ad Græcos potuit eorū uenire notitia. De Gallis enim
& Iberis sic ignorauere hi, qui putātur subtilissimi cōscri=
ptores, quorum est Ephorus, ut unā ciuitatem esse arbitra=
rentur Iberos, qui tantam partem hesperie terræ noscūt
inhabitare. Et neque mores eorum, qui fiunt apud eos, uel
qui dicuntur, tanquam sic utentibus referre præsumūt. Cau=
sa uero ignorantie ueritatis est, eo quod procul abessent.
Ut autem falsa conscriberent, eoque uellent uideri aliquid
amplius ab alijs retulisse. Quomodo ergo mirari decet, si
neque nostra gens plurimis erat certa, neque ad scriben=
dum de se aliquā dedit occasione: & ita cōstituta procul à
mari,

mari, & ita conuersim deliberans? Pone igitur nos argu-
 mento uti uelle Græcorum, quia nō est genus eorum anti-
 quum, eo quod neque in nostris uoluminibus de eis sit ali-
 quid dictum: nōne omnino deridebunt causas huiusmodi à
 me prolatas, & testes uicinæ regionis adducent antiquita-
 tis suæ? Igitur ego hoc conabor efficere: Aegyptijs & Quibus
testibus
ufurus
sit.
 Phoenicibus præcipue testibus utar, cum nullus eorum po-
 tuerit tanquam falsum accusare testimoniū. Et uidetur ma-
 xime circa nos inimici in cōmuni quidem omnes Aegyptij,
 Phœnicum uero Tyrij: De Chaldæis autē nequaquam hoc
 dicere potero, quoniā & generis nostri principes consti-
 tuti sunt, & propter cognationem in conscriptionibus suis
 meminere Iudeorum. Cum uero fidē de his præbucro, &
 blasphemias falsas ostendero, tunc etiā Græcorum cōscri-
 ptores memorabo, qui Iudeorum fecere memoriā: ut neq;
 huiusmodi occasio relinquatur in Iudæis nobis faciendæ cō-
 tentionis. Inchoabo autē primitus à literis Aegyptiorum,
 quas nō arbitrantur commendare quæ nostra sunt. Mane-
 thon itaque genere uir Aegyptiorū, Græca disciplina par-
 ticipatus, sicuti palām est (scripsit enim uoce helladica) pa-
 ternæ religionis historiam ex sacris (sicuti ait ipse) interpre-
 tatus libris, frequenter arguit Herodotum, in Aegyptiacis
 ignoratione mentitum. Ipse quidem Manethon in secun-
 do Aegyptiacorum hæc de nobis scripsit. Ponā uero etiā
 sermonem eius, tanquam testimonij iure prolatum: Hono-
 rabile nomen sub hoc, nescio quomodo, deus inspirauit:
 & præter spem ex partibus orientalibus homines genere
 ignobiles, adepta fidutia in prouincia castrametati sunt.
 Et facile ac sine bello eam potentēque ceperunt: & prin-
 cipes eius alligantes, de cætero ciuitates crudeliter incen-
 dēre: & deorū templa uertēre. Circa omnes uero prouin-
 ciales

ciales inimicissime usi sunt, alios quidem perimentes, aliorum uero et filios et coniuges ad seruitutem redigentes: nouissime uero et unum regem ex se fecere, cui nomen Sualitis. Hic in Memphidem ueniens, superiorem inferioremque provinciam diuidens, castra in opportunis relinquens locis, maxime etiam partes muniuit orientales, prospiciens, quoniam Assyrij aliquanto plus ualentes, erant desideraturi regnum eius inuadere. Inueniens autem in Nomoto Suati ciuitatem opportunissimam, positam quidem ad orientem Buhiastitis fluminis: quae appellabatur à quadam antiqua theologia Auaris. Hanc fabricatus est, et muris maximis communiuit, collocans ibi multitudinem armatorum, usque ad ducenta quadraginta milia uirorum eam custodientium. Hic autem mensis tempore ueniebat, tam ut frumenta meteret, et mercedes exolueret, quam ut armatos pro terrore extraneorum diligenter excitaret. Qui cum regnasset decem nouem annis, uita priuatus est. Post hunc autem regnauit alter quatuor et quadraginta annis, Baon nomine. Post quem alter Apachas, sex et triginta annis, et mensibus septem. Deinde et Aposis, unum et sexaginta: et Samnas, quinquaginta, et mense uno. Post autem omnes, Ases nouē et quadraginta, et mensibus duobus. Et isti quidem sex apud eos fuere primi reges, debellantes semper, et maxime Aegypti radicem amputare cupientes. Vocabatur autem omne genus eorum Sesos, hoc est, reges pastores. Se enim secundum sermonem sacrarum linguarum, regem significat: Sos uero pastorem siue pastores, secundum sermonem communis eloquij, et tantum compositum inuenitur. Hysesos quidem uero dicunt eos Arabas esse. In alijs autem exemplaribus non reges significari compcri per appellationem Hyc: sed è diuerso captiuos declarari, neque pastores. Hyc enim rursus Aegyptiaca

Aegyptiaca lingua, & hoc quādo pingui sono profertur, captiuos apertos significat: & hoc potius uerisimile mihi uidetur, & historiae antiquae conueniens. Hos ergo quos praediximus reges, & eos qui pastores uocabantur, & qui ex eis fuere, obtinuisse Aegyptum ait annis undecim & quingētis. Post hac aut regū Thebaidis & alterius Aegypti, factā dicit super pastores inuasionē, & bellū maximum & longēuū eis illatū. Sub rege uero cui nomē erat Aliffragmathosis, uictos dicit pastores, & alterā quidē uniuersam Aegyptum perdidisse. Inclusos autē in locū habentē mensuram terrae ulnarum undecim milium, cui loco nomen est Auarim: Hunc Manethon dicit omnē maximo muro atque robustissimo circundedisse pastores, quatenus & omnem possessionē munitam haberent, simul & praedam suam. Filium uero Aliffragmathoseos Themusim, dicit conatū quidem eos per obseſionem capere fortiter, cum quadringentis octoginta milibus armatorum in eorum muris excubuisse. Cum uero obseſionem desperasset, pacta cum eis fecisse, ut Aegyptū relinquentes, quō uellent innoxij omnes abirent. Illos uero his promissionibus impetratis, cū omni domo & possessionibus non minus ducenta quadraginta milia numero, ex Aegypto per desertum in Syriam iter egisse: & metuentes Assyriorum potentiam (tunc enim illi Asiam obtinebant) in terra quae nunc Iudaea uocitatur, ciuitatem edificasse, quae tantis milibus hominum sufficere posset, eamq; Hierosolymam uocitasse. In alio uero quodam libro Aegyptiacorum Manethon hanc ipsam gentem, id est, qui uocitabantur pastores, in sacris suorum libris captiuos ascriptos rectissime dixit. Nā antiquis progenitoribus nostris pascere mos erat: & pascualem habentes uitam, uocabantur ita pastores. Sed & captiui non
irratio=

Ex Aegy-
ptiorum
historijs.

irrationabiliter ab Aegyptijs dicti sunt: quoniam progenitor noster Ioseph, dixit ad regem Aegyptiorum, se esse captiuū: & fratres in Aegyptum posterius euocauit, rege praecipiente. Sed de his quidem in alijs examinationē subtilius faciemus. Nunc autē huius antiquitatis producam testes Aegyptios, rursumq; quomodo se habeant uerba Manethonis circa ordinē temporū aperte describam: sic enim ait: Postquam egressus est ex Aegypto populus pastorum ad Hierosolymā, expulsor eorum rex Themusis, regnauit post haec annis uiginti quinque, & mensibus quatuor, & defunctus est. Assumpsit regnum filius Chrebron annis tredecim: Huius autē Amenosis, annis uiginti uno, & mēsis nouē. Misris autē xij. & mensibus ix, Misfranthusis uiginti quinque, & mensibus decē. Musis autē nouē, & mensibus octo. Amenosis uero xxx. & mensibus x. Orus uero xxx. & mensibus quinque. Huius autem filia Acenchies, xij. & mense uno. Rathotis uero frater nouē. Acencheridis autem duodecim, mēses tres. Armes uero quatuor, & mense uno. Arnefis autē unū, & menses quatuor. Armesismianus uero sexaginta sex, & mēses duos. Amenosis nouēdecim, & mēses sex. Sedhosis autē equestrem & nauale uirtutē habens, fratrem quidem Armen procuratorē Aegypti cōstituit, & omnē ei aliam regalem contulit potestātē: tantūmodo autē diademate uti prohibuit, & ne reginam matrē filiorū opprimeret imperauit, & ut abstineret etiā ab alijs regalibus concubinis. Ipse uero ad Cyprum & Phoenicem, & rursus contra Assyrios atque Medos castrametatus, uniuersos quidem, alios ferro, alios sine bello terrore magno uirtutis sibimet subiugauit. His uero felicitatibus eleuatus, confidentius incedebat, orientales urbes ac prouincias subuertēdo multoq; tempore procedente Armes, qui in Aegypto fuerat

fuerat derelictus, omnia contraria quæ eum frater agere monuerat, sine timore faciebat. Nam & reginā uiolenter abiecit, & alijs cōcubinis sine parcitate iugiter miscebat: suusq; ab amicis utebatur & diademate, & rebellabat fratri. Is uero qui constitutus erat super sacra Aegyptia, scribēs librū, Sedhoſi direxit, & cuncta significans, & quia rebellaret ei suus frater Armes. Qui repēte ad Pelusiū destinauit, & propriū tenuit regnū. Prouincia uero uocata est ex eius nomine Aegyptus. Dicit enim quia Cethos Aegyptus uocabatur, Armes aut frater eius Danaüs. Hæc equidē Manethon. Palām uero est, ex prædictis annis tempore cōputato, quia hi qui uocabantur pastores, id est, nostri progenitores, ex Aegypto liberati, antè tres & nonaginta atq; trecentos annos hāc prouinciā inhabitauere, quām Canaus ad Argos accederet: licet hunc antiquissimū Argiui esse cōfidant. Duas igitur res Manethon maximas pro nobis Aegyptijs literis protēstatus est. primā quidem, quia aliūde ad Aegyptū: deinde gressus eorum exinde, ita temporibus antiquissimū, ut penè mille annis bellū præcedat Iliacum. In his autē, in quibus Manethon nō Aegypti literis, sed (sicut ipse cōfessus est) ex fabulis quorundā, sine nomine quodam adiecto, postea particulariter hæc redarguam, ostendens ea sine uerisimilitudine esse mēdacia. Sed uolo ab istis rursus migrare ad ea, quæ apud Phœnicas de nostro genere conscripta, & eorum testimonio declarata sunt. Itaq; apud Tyrios multorū annorum publicæ literæ, & conscriptiones diligētissime custoditæ, ex his quæ apud eos facta & inuicem gesta noscuntur, quæ tamen memoria digna sunt. Inter hæc ergo cōscriptum est, quia in Hierosolymis ædificatum est templum à Salomone rege, ante annos penè centū quadragintatres, & menses octo, quām

Tyrij

Tyrij Carchedonem fabricauere. Descripta uero est apud illos constructio templi nostri. Hiramus enim Tyriorum rex, amicus erat regis nostri Salomonis, paternis amicitijs ei deuinctus. Is ergo munificentiam suam exhibens ad claritatem fabricæ, præbuit Salomoni auri quidem uiginti et centum talenta: incidensque pulcherrimam syluam in monte, qui Libanus nuncupatur, ad cameram destinauit ei. Quem redonauit quidem Salomon alijs quidem multis rebus, sed etiam terra Galilææ regionis, quæ Zabulon uocatur. Præcipue autem eos ad amicitias sapientiæ concupiscentia cōuocauit. Propositiones enim soluendas alterutris dirigeabant, et melior in his Salomon erat, et in alijs sapientior apparebat. Haftenus uero seruantur apud Tyrios epistolæ multæ, quas illi scripsere adinuicem, pro qua re liber est à me compositus literarum à Tyrijs directarum. Vnde etiam testem producam Dionem, qui apud Phœnicum historias integerrime approbatus est. Igitur in Phœnicijs historicis hoc modo scribit: Abybalo moriente, filius eius Hiramus regnauit. Hic partis orientalis ciuitates ampliauit, et orbem potiore fecit: et Olympij Iouis templum destruens, terræ coequans locum medium moenibus urbis adiunxit: et aureis anathematibus exornauit. Ascendens autem in Libanum, syluas incidit ad templorum ædificationem. Regem uero Hierosolymorum Salomonem misisse dicunt ad Hiramum quædam ænigmata, et poposcisse ab eo solutionem, adiiciens, ut qui non posset discernere, pecuniam soluenti persolueret: confessumque Hiramum, non se posse persolvere propositas questiones, multis pro expensis faciendis pecunijs condemnatum: Deinde Abdemonum quendam, uirum Tyrium, propositas soluisse questiones: ipsumque alias proposuisse, quas

quas si nō solueret Salomon, multas rursus pecunias Hiram regi conferret. Dion igitur hoc modo de prædictis testimonium perhibuit nobis. Sed post hūc producam quoq; Menandrum Ephesium. Is enim singulorum regum actus conscripsit apud Græcos & Barbaros, studens ex provincialibus uniuscuiusque locis literis, historiae ueritatem pandere. Scribens enim de his qui in Tyro regnauere, & deinde ueniens ad Hiramum regem, sic ait: Moriēte uero Abybalo, successit in eius regno filius eius Hiramus, qui uixit annis trigintaquatuor. Hic statuit ualde locum latissimum, aureamque columnam Iouis in templo reposuit: & ad syluam lignorum proficiscens, abscidit de monte, qui Libanus appellatur, ligna cedrina ad tegmina facienda templorum. Deuouensque antiquiora templa, fanum edificauit Herculis. Fecit erectionem mense Peritio, castraque mouit aduersus Tyticos, minime tributa reddentes: quos etiam subdens sibi met, denuo remcauit. Sub hoc fuit Abdemonus puer iuuenis, qui semper parabolas superabat, quas Salomon Hierosolymorum rex destinabat. Supputatur uero tempus ab hoc rege usque ad constructionem Carchedonis, hoc modo: Moriente Hiramō successit in eius regno Balbazerus filius. Qui cum uixisset annis quadragintatribus, septem regnauit annis. Post hunc Abdatratus filius, cum uixisset annis uiginti, regnauit nouem: Hunc filij nutriticis eius quatuor peremere: quorum senior Metusastartus filius Leastrati regnauit. Qui cum uixisset annis quadragintaquatuor, regnauit annis duodecim. Post hunc frater eius Astarimus: & hic uiuens annis quatuor & quinquaginta, regnauit annis nouem, & peremptus est à fratre Pellete: qui suscipiens regnum, mensibus imperauit octo, cum uixisset annis quinquaginta. Hunc peremit, Tytho-

Menander Ephesus.

Ats Eucheos.

Ats Ioathabalus

kkk

balus

balus Hasterthæ sacerdos: qui cum uixisset annis quadraginta octo, regnavit annis trigintaduobus. Huic successit Badesodus filius: qui cum uixisset annis xlv. regnavit sex. Huic successor factus est Mettinus filius qui cū uixisset trigintaduobus, nouem regnavit annis. Huic successor fuit Pygmalion, qui annos egit in sua uita quinquaginta sex, ex quibus xl. tenuit principatum. Huius regni anno septimo, soror Dido in Lybia ciuitatem edificauit Carchedonem. Colligitur etiam tempus à regno Hiramī usque ad ædificationem Carchedonis, annorum centum quinquagintaquinque, et mensium octo. Quum uero duodecimo anno huius regni, in Hierosolymis ædificatum est templum, sit ab ædificatione templi usque ad constructionem Carchedonis tempus annorum centum quadragintatrium, mensium octo. Testimonio siquidem Phœnicum quid amplius oportet apponi? Cernitur ipsa ueritas fortiter approbata, et multo clarius apparet: quoniam præcedit constructionem templi, progenitorum nostrorum ad prouinciam hanc aduentus. Cum enim eam uniuersam bello tenuissent, tunc autem templum ædificare coepere: et hæc aperte ex literis sacris etiam à me in antiquitate manifestata sunt. Nunc itaque sunt dicenda ea, quæ apud Chaldaeos noscuntur esse conscripta, et de nobis ad historiam sunt delata. Quæ multam habent concordiam cum nostris uoluminibus etiam de alijs rebus. Testis autem horum est Berofus, uir genere quidem Chaldaeus, notus autem eis, qui doctrinæ eruditioniq; congaudent. Quoniam de astronomia et de Chaldaeorum philosophia ipse Græcas conscriptiones exposuit. Igitur Berofus antiquissimas secutus historias, de factō diluuij, et hominum in ea corruptione, sicuti mos est, ita conscripsit. Simul et de arca, in qua generis nostri princeps erutus est, deue

Ex Historijs Chaldaeorū.

Berofus.

est, deuecta scilicet ea in summam montium Armeniorū. Deinde scribens eos qui ex Noë progeniti sunt, & tempus eorum adiiciens, usque ad Nabulassarum peruenit, Babyloniorū & Chaldaeorum regem, & huius actiones exponens ait: Quemadmodum misit in Aegyptum ad nostram terram filium suum Nabuchodonosor, cum multa potētia: qui dum rebellantes eos inuenisset, omnes suo subiecit imperio: & templum in Hierosolymis cōcremauit: cunctumque generis nostri populum auferens, migravit in Babylonem. Vnde ciuitatem contigit desolari annis septuaginta, usque ad Cyrum regem Persarum. Dicit autem quia tenuerit Babylonius Aegyptum, Syriam, Phoeniciam, Arabiam, uniuersos priores Chaldaeorum Babyloniorum reges actionibus suis excellens. Ipsa uero uerba, quæ Berosus protulit, hoc modo dicta, necessario proferenda sunt. Audiens autem pater eius Nabulassar, quia satrapa constitutus in Aegypto & Syria inferiore & Phœnicia rebellaret, cum non ualcret iam ipse labores ferre, tribuens filio suo Nabuchodonosor etate ualenti partem quādam exercitus, super eum misit. Nabuchodonosor autem cum satrapa desertore congressus, prouinciā quæ ab initio eorum fuerat, ad proprium reuocauit imperium. Eodem uero tempore, contigit patrem eius Nabulassarum, cum egrotasset, in Babylonia ciuitate defungi, qui regnauit annis uigintiuno. Nabuchodonosor autem non post multum tempus mortem patris agnoscens, & negotia Aegyptiaca disponēs, reliquā prouinciā, & captiuos Iudeorū, & Phœnicum atque Syrorum, qui in Aegypto fuerant, commendans quibusdā amicis, ut cum magna uirtute & reliqua utilitate deueherentur ad Babyloniā, ipse cum paucis aggressus per desertum in Babyloniā uenit: reperiesq; cuncta à Chaldaeis dispensari,

seruatimque regnum ab optimatibus eorum, dominus factus totius paterni principatus, captiuus quidem aduenientibus praecepit habitacula in opportunissimis Babylonie locis edificare: ipse uero de belli manubijs templum Beli, et reliqua loca munificentissime nimis exornans, et antiquam ciuitatem, et alteram extrinsecus adiiciens, cogitans quatenus nequaquam possent obsidentes fluium conuertere, et ad ciuitatem accedere, tres quidem in interiori ciuitate per circuitum porticus, tres uero exteriori constituit. Quorum alias ex cocto latere et bitumine, alias uero ex ipso latere fecit: et largissime muniens ciuitatem, portasque diuina pulchritudine comens, superedificauit paternis regalibus alia regalia, celsitudinem illorum multo ualde praecedentia: quorum ornatum exponere ualde longissimum est. Veruntamen sciendum, quoniam haec maxima atque superba ultra credulitatem rei, sunt perfecta diebus quinque et decem. In his ergo regalibus lapideas munitiones celsas edificauit: et aspectum montibus similem reddens, etiam ex arboribus uniuersis plantationes exhibuit. Fecit quoque hortum quod suspensile uocabatur: eo quod eius desideraret huiusmodi qualitatem nutritam in Mediae locis. Haec itaque retulit de praedicto rege: et multa super haec in libro Chaldaicorum, in quo culpam conscriptores Graecos, quasi unam arbitratos, a Semiramide Assyriam Babylonem edificatam, et mira opera ab illa circa eam fuisse constructa, false conscripsisse dicens. Et ipsam quidem Chaldaeorum conscriptionem fide dignam pudori existimandum est, quando cum archiuis Phoenicum concordare uidentur, quae ex Beroso conscripta sunt de rege Babyloniorum: quoniam et Syriam et uniuersam Phoenicem ille subuertit. In his quoque consonat et Philostratus in historijs, dum Tyrie meminit obfessionis;

obſeſſionis: & Megasthenes in quarto Indicorum: ubi de-
 clarare contendit, prædictum regem Babyloniorum, Her-
 culem fortitudine & actuum magnitudine præceſſiſſe. Di-
 cit enim cum & maximam Libiæ partem, & Iberiam ſub-
 uertiſſe. Quæ uero de templo Hieroſolymorū relata ſunt,
 quia & concrematum eſt pugnantibus Babylonijſ, & cœ-
 pit rursus ædificari Cyro tenente Aſiæ principatum, ex di-
 ctis Berofſi declaramus. Sic enim in tertio libro dicit: Na-
 buchodonofor itaque poſteaquam inchoauit prædictū mu-
 rum, incidens in languorem, de uita migrauit, cum regnaſ-
 ſet annis tribus & quadraginta. Huius regni dominus eſt
 effectus filius eius * Helmaradochus, propter iniquitates
 & luxurias paſſus inſidias à marito ſororis ſuæ * Niri-
 gliſſo ^{Amſima} ^{thapa-}
 ri peremptus eſt, cum duobus regnaſſet annis. Quo defun- ^{cus.}
 ctio, ſiſtens regnum, qui ei fecit inſidias, Niri-
 gliſſoris, ^{Nirigloſ}
 annis regnauit quatuor. Huius filius * Laboroſardo- ^{foris.}
 chus, prin- ^{Laboſor}
 cipatum quidem tenuit puer exiſtens menſibus nouem. In- ^{darchus.}
 ſidias uero paſſus, eo quod nimis appareret malorum eſſe
 morum, ab amicis extinctus eſt. Hoc itaque pcreunte, con-
 uenientes hi qui fecerant inſidias, illi communiter regnum
 impoſuere Nabonido cuidam, qui erat ex Babylone ex ea-
 dem gente. Sub hoc muri circa fluium Babyloniæ ciuita-
 tis ex latere cocto & bitumine ſunt ornati. Cumque regnū
 eius eſſet in anno ſeptimodecimo conſtitutum, egreſſus Cy-
 rus ex Perſide cum multa uirtute, uniuerſam Aſiam ſubuer-
 tens, impetum fecit ad Babyloniæ urbem. Sentiens autem
 Nabonidus inuaſionem eius, & occurrens cū exercitu ſuo,
 atque congreſſus pugna uictus, & cum paucis fugatus, in-
 cluſus eſt in Boſſippenſium ciuitate. Cyrus autem Babylo-
 niam comprehendens, & deliberās exteriores muros de-
 ponere ciuitatis, eo quod nimis uideretur munita, & eſſet

ad capiendum ualde difficilis, reuersus est ad Borsippam, Nabonidum instanter expugnaturus. Nabonido uero ob= sessionem non ualente perferre, sed primitus supplicante, usus clementia Cyri, & dans ei habitaculum in Carcamo= ne, expulit eum à Babylone. Nabonidus itaque reliquam uite tempus in illa prouincia conuersatus est: Hæc concor= dant cum nostris. Scriptum nanque in eis est, quia Nabu= chodonosor octauodecimo regni sui anno, templum nostrū ad desolationem usque perduxit, & fuit exterminatum an= nis septem. Secundo uero anno regni Cyri fundamentis depositis, rursus secundo regni Darij anno perfectum est.

Ex Phœ= nicū hi= storis. Als Ioa= thabalo.

His prolatis, adijciam etiam Phœnicum historias: nō enim probationum abundantia relinquenda est: est enim diuane ratio in illis annorū: sic enim habent: Sub rege* Thobolo, Nabuchodonosor obsedit Tyrum annis tribus & decem. Post hunc regnauit Baal annis decem. Post hunc iudices constituti sunt, & iudicauere ijdem. Hinc Nibalus Nal= basci, mensibus duobus: Chelbis Addei, mensibus decem: Abalus pontifex, mensibus tribus: Mittinus & Gerastra= tus Abdilimi iudices, annis sex: inter quos regnauit Balas= torus anno uno: quo moriente, mittentes euocauere Meta= lum ex Babylone, & quatuor regnauit annis. Eo quoque moriente, euocauere fratrem eius Ironium qui regnauit annis uiginti. Sub hoc Cyrus Persarum habuit potestātē. Quapropter omne tempus est annorum quinquagintaqua= tuor, & mensium trium. Septimo siquidem anno regni sui Nabuchodonosor cœpit obsidere Tyrum. Quartodeci= mo autem anno regis Ironij, Cyrus Persarum tenuit prin= cipatū. Consonāt igitur quæ de templo scripta sunt à Chal= deis ac Tyrijs, cum literis nostris. Manifestum uero & sine contentione testimonium est, de prædicta nostri gene= ris

ris antiquitate: & his siquidem qui non ualde contendunt, sufficere iudico quæ præmissa sunt. Oportet autem non creditibus barbaricis conscriptionibus, sed solis Græcis fidem habendam esse dicentibus, adhuc multos exhibere testes, etiam Græcos, sciētes nostrum genus, & opportuno tempore eorum habentium mentionem. Pythagoras igitur Samius, cum sit antiquus quidem ætate, sapientia uero & diuina pietate philosophos omnes excellens, non solum quæ nostra sunt agnouisse manifestum est, sed etiam zelatus ea ex multis apparet. Et eius quidem conscriptio nulla reperitur. Multi tamen de eo retulere, quorum insignior est Hermippus, uir circa omnem historiam diligentissimus indagator. Refert itaque in primo Pythagoræ libro, quia Pythagoras uno confabulatorum suorum defuncto, nomine Chalciphonte, genere Crotoniate, illius animam dicebat secum degere die noctūque: & quia præceperet, ut non transiret de loco, unde asinus onus portaret, & ab aqua seculenta semetipsum abstineret, & ab omni blasphemia recederet. Deinde sequitur: Hæc autem agebat atque dicebat, Iudeorum & Tarsensium opiniones imitatus ac transferens. Dicitur enim, quia uere ille uir multas Iudeorum leges in suam transtulit philosophiam. Fuit autem etiam per ciuitates non ignota olim gens nostra: & multæ nationes ad quas trāsijt, etiam zelum eius habuere. Quod manifestat Theophrastus in his, quæ scripsit de legibus. Ait enim quia prohibēt Tyriorum leges, peregrino sacramento iurare. Inter sacramētum quibusdam alijs etiā iusiurandum, quod corban appellatur, enumerat: & apud nullum hoc inuenitur iuramentum, nisi apud Iudeos solos: qd' interpretatur ex Hebraica lingua, significat enim domum. Verum neque Herodotus Alicarnassæus nostram

Ex scrip-
toribus
Græcis.

Pythago-
ras.

Hermip-
pus.

Theo-
phrastus.

Herodo-
tus Ali-
carnas-
sæus,

ignorauit gentem, sed quodammodo eius meminisse cognoscitur. De Cholcis enim referens, in secundo libro sic dicit: Soli autem inter omnes Colchi, & Aegyptij, & Aethiopes, uerenda ab initio circuncidunt. Phoenices uero & Syri in Palestina confitentur hoc ab Aegyptijs didicisse. Syri autem, qui circa Thermodoontem & Parthenium fluuium commorantur, & Astygitones, à Cholchis dicuntur nuper didicisse. Hi nanque sunt inter homines soli qui circunciduntur: & isti sicut Aegyptij facere uidentur. De Aegyptijs autem, & Aethiopibus dicere nō possum, utrū alteri ab alteris didicere. Dixit ergo Syros qui in Palestina sunt circuncidi. Omnium autem qui habitant Palaestinam, soli Iudaei circunciduntur. Quod de eis agnoscens & Cyrillus, antiquus poëta, meminit hoc modo de gente nostra dicens: Quia castrametati sunt nostri maiores cum Xerxe Persarum rege apud Hellada: & dinumerans uniuersas gentes, nouissimam nostram posuit, ita dicens: Postremum uero transibant genus mirabile uisione, linguam quidem plenissimam ope proferentes. Habitantes autem in solis montibus, ubi palus amplissima est. Iuuenes capillis sub rotunditate detonsis, super equos erectos habentes uultus, & quasi fumo siccatos. Palam ergo est, sicut arbitror, quia nostri meminerit, eo quod & mōtes in nostra regione sunt cōstituti, in quibus habitamus, & palus, q̄ dicitur Asphaltes, id est, bituminalis. Hæc enim inter omnes palus in Syria latior atq; maior est. Et Cyrillus quidē cū ita meminerit, Iudæos scisse dignoscitur: quē quilibet cū legerint admiratur, non calumniosi Græcorū, sed sapientia summa cōspi cui. Clearchus enim Aristotelis discipulus, & ex peripato philosophorum nulli secūdus, in primo libro de somno, dicit Aristotelem doctorem suum de quodam uiro Iudæo ita refer

Cyrillus
poeta.

referre, & ipsi Aristoteli eundem sermonē ascribit, quod ita conscriptum est: Sed alia quidē longum est dicere. Quæ uero habere potuerāt illius admirationem quandam atque philosophiam, ea duco operæpretium referre. Et Hyperochides: ueneranter, inquit, audire desideramus uniuersi. Porro secūdū præcepta Aristotelis, inquit, rhetorica, cuius genus primitus trāseamus, ne reluctemur doctoribus præceptorū. Dic, inquit, Hyperochides, ita si placet. Ille igitur genere quidem Iudeus erat, ex inferiori Syria: qui sunt ex propagine philosophorū Indorum, uocantur (ut aiūt) philosophi, apud Indos Calani, apud Syros autem Iudæi nomen accipientes à loco. Locus enim ubi habitant, appellatur Iuda. Nomen uero eorū ciuitatis ualde difficile est: uocant enim cā nomine Hierosolymam. Is igitur homo multos hospicio recipiens, & de superioribus ad marina descēdens, grauissimus erat non solum cloquio, sed etiam animo. Et tunc nobis degentibus apud Asiam, quum diuinus homo uenisset ad ea loca, consabulari cœpit nobiscum: & cum alijs scholasticis eorum sapientiam tentans, cūmque multi eruditorum congregarentur, tradebat potius aliquid. Habebat, ait Aristoteles apud Clearchum, & super hæc multam ac mirabilem continentiam. Iudæi uero in cibis & castitatem amant. Licet autem uolentibus hæc ex ipsius lectione cognoscere. Ego enim refugio plus quàm decet inferere. Clearchus siquidem facta digressione, cum aliud propositum haberet, nostri generis ita meminit. Hecateus autem Abderita, uir philosophus simul, & circa actiones industrius, cum Alexandro rege nutritus, & cum Ptolæmo Lago cōmoratus, non transitorie, sed de ipsis Iudæis cōscripsit librum. Ex quo uolo capitulariter unum eorū, quæ ab eo sunt dicta, percurrere. Sed primitus tempus ostendam.

kkk 5 Meminit

Hecateus
Abderita.

Meminit enim belli, quod circa Caium ab Ptolemæo gestū est contra Demetrium, quod utique cōtigit undecimo quidem anno post mortem Alexandri, olympiade uero septima & decima atque centesima, sicuti refert Castor, adiiciens ei hāc olympiadem, dicit: Sub hac Ptolemæus Lagus uicit in Gaza bello Demetrium Antigoni qui uocabatur obsessor. Alexandrum uero profitentur uniuerſi centesima & quartadecima olympiade fuisse defunctum. Palam ergo est, quia & secundum illud tempus, & sub Alexandro genus florebat nostrum. Dicit igitur Hecateus, quia post Caij bellum, Ptolemæus locorum quæ sunt circa Syriam, dominus est effectus. Et multi hominum cognoscentes māsuetudinem & clementiam Ptolemæi, cum eo proficisci ad Aegyptum, & rebus cōmunicare uoluere. Quorum unus, inquit, erat Ezechias pontifex Iudeorū: homo ætate quidem quasi sexaginta & sex annorum, dignitate uero apud contribules maximus, & animo sapientissimus, potentissimus ad dicendum, & circa causas sicut nullus alter expertus. Dicit etiam omnes sacerdotes Iudeorum qui decadas accipiunt, & uniuerſa in communi gubernant, circa mille & quingentos existere. Rursus autem prædicti uiri faciens mentionem, inquit, homo hunc honorem gerens, & assuetus esse nobiscum, assumens aliquos suorum, differentiam cunctam exposuit, & habitationem suam & conuersationem, quam scriptam habebat, pariter indicauit. Deinde palam facit Hecateus, quales circa leges existimus: & quia omnia sustinere, ne transcendamus eas, eligimus: & hoc esse optimum iudicamus. Dicit igitur hæc: Et mala sæpius ab Astygitonibus audientes, & omnes compulsionū uim passi, à Persicis regibus & satrapis non possunt mente mutari. Sed cum magna exercitatione, de his præcipue omni-

bus

bus respondere parati sunt. Perhibet autem etiam indicia fortis animi circa leges non parua, dicens: Alexandro quondam in Babylone constituto, & uolente Beli templum, quod corruerat, renouare, cunctisq; militibus similiter stercora portare precipiente, solos Iudeos hoc facere non fuisse perpeffos: sed etiam multas sustinuisse plagas, & detrimenta pertulisse non modica, donec eis ignoscente rege securitas preberetur. Qui dum ad prouinciam, inquit, propriam reuerfi fuissent, templa & altaria fabricata omnia destruxere. Et pro alijs quidem multa satrapæ exoluere, pro alijs uero ueniam consecuti sunt ad ciuitatem: quoniã iustitia apud eos mirabilis est. Et quia gens nostra fuit multorum hominum numero copiosa, sed multa quidem milia nostrorum migrantes in Babyloniã, per se primitus collocarunt. Non parua etiã morte Alexandri in Aegyptũ & Phoenicem sunt translata, propter seditionẽ in Syria factam. Idem itaq; uir, & magnitudinẽ prouinciæ quã incolimus, pulchritudinẽq; narrauit. Penẽ decies trecenta milia, inquit, integra, terrarum optimarũ uberrimæ ualde prouinciæ possidere noscuntur. Iudea namq; huius est amplitudinis. Et quia etiam ciuitatem ipsam Hierosolymorum spatiosam, & maximam olim inhabitamus, & uirorum multitudine copiosam, necnõ & templi constructionẽ, idem ipse sic refert: Sunt autẽ Iudeorum in alijs quidem multæ munitiones per prouinciã, atq; uici. Vna uero ciuitas munitissima, habẽs præcipue circuitum quinquaginta stadiorum, in qua cõmorantur hominum circa centum & quinquaginta milia, nomine Hierosolyma. Est autẽ in ipsa medietate ciuitatis lapidea quadriporticus, centum per circuitum cubitorum, habens etiam duplices Ianuas: quo ara est quadranguli figuratione composita, ex lapidibus non dolatis, sed collectis atque iacentibus,

unum=

unumquodq; latus uiginti cubitorum latitudinem habens, altitudinem uero decem. Et circa eam maxima fabrica, ubi altare est constitutum, & candelabra utraque aurea, duo talentorū pondus habētia: & inextinguibile lumen noctibus & diebus. Simulacrum uero aut aliquod anathema ibi nequaquam est, nec ulla plantatio. Nullus ibi ueluti lucus, aut aliquid huiusmodi: Habitant autē in eo & noctibus & diebus sacerdotes, quasdā purificationes agētes, & omnimode uinū non bibentes in templo. Super autem, quia & cū Alexandri regis successoribus postea castrametati sunt, testatur hoc modo, dicens ea quæ cognouerit à uiro Iudeo in expeditione constituto: cuius uerba hæc habentia declarantur. Ait enim: Me siquidem eunte ad mare rubrum, unā secutus est quidem cum alijs equestrium Iudeorum nos deducentium, nomine Mossolamus, uir efficax animo, bellator super omnes Arcarios, & indubitāter Græcos & Barbaros, ualde præcipuus. Is igitur homo properatibus multis pariter, & quodam uate ab ipso augurium capiēte, & petente ut cuncti starent, interrogauit, cur sustinerent oēs. Ostendente uero ei uate auem, quam intuebatur, atque dicēte: Quasi quidem expediret eis ut sustinerent omnes, staret auis: si ergo surgens antè eum euolaret, procederent: si uero post tergum iret, recedere cunctos oporteret. Rursum tacens, arcumq; trahens, sagittas emisit: & auem percutiens interemit. Indignantibus uero uate & quibusdam alijs, & maledicentibus ei. Quid furitis, inquit, mali demonij auem sumentes in manibus? hæc enim suam salutem nesciens, de nostro itinere nobis salubritatē potuit indicare? Si enim præscire futura ualuisset, in hunc locum nequaquam uenisset, metuens ne sagitta à Mossolamo Iudeo periret. Sed & ad eius testimonia iam quidem quiescant. Facile nanque est, uolentibus

Mossolamus.

lentibus ipsum librū legere, & hæc apertius inuenire. Nō uero me pigebit Agatharchidem introducere, licet homo minime malus, & (ut ei uisum est) nobis detraxisse uideatur. Is enim narrans de Stratonice, quemadmodum uenit quidem ex Syria de Macedonia ad uirum suum, Demetriū derelinquens: Seleuco autem uxorem eam ducere non uolente, quod illa sperabat, exercitu eius in Babylonia posito, circa Antiochiā bella mouit. Deinde quomodo reuersus est rex, Antiochia capta, in Seleuciam, & illa fugiens, cū posset seipsam uelocius interimere, somno phibita ne faceret, capta atque defuncta est. Hæc ergo prædicēs Agatharchides, & derogans superstitioni Stratonices, utitur indicio generis nostri, præscribens: Qui uocentur Iudæi, habitant omnium munitissimam ciuitatem, quam uocare Hierosolymam provinciales solent. Hi uacare consueti sunt septima die, & neq; arma portare in prædictis diebus, neq; terræ culturam contingere, neque alterius cuiuspiam curam habere patiūtur. Sed in templis extēdentes manus, adorare usq; ad uesperam soliti sunt. Ingreddiente uero in ciuitatem Ptolemeo Lago cum exercitu, & multis hominibus, dum custodire debuerint ciuitatem, eis stultitiam obseruantibus, provincia quidem dominum suscepit amarissimum. Lex uero manifesta est, unam naturā habere solēnitatem; huiusmodi autē casus, præter solos illos, alios docuit uniuersos: ut tunc ad somnia & opiniones, quæ tradebantur de lege, huc confugiant, dum circa res necessarias ratio nihil ualet humana. Hoc quidem Agatharchidi uidetur esse ridiculū: eis autem, qui hæc examināt integrius, apparet magnum, & præcipua laude dignissimū: si & saluti & patriæ quidem, custodiam legum pietatemq; diuinam præponere concupiscant. Quod uero non ignorantes quidam conscripto-

rum

Agathar
chides.

rum gentem nostram, sed propter quasdam alias causas nō salubres, memoriam nostri nūc reliquere, hoc indicium me arbitror esse prædicturum. Hieronymus enim, qui de successoribus cōscripsit historiam, ipse quidem tempore, quo Hecataeus, fuit: & amicus existens regis Antigoni, Syriae præsidebat. Verum & Hecataeus quidem etiam librum cōscripsit de nobis. Hieronymus autem nequaquam nostri in historia meminit, licet penē in ipsis locis nutritus esset: In tantum uoluntates hominum differebant. Alij nanque placuit studium habere memoria dignum, aliam uero omnino circa ueritatem quædam passio cernitur obscurasse. Sufficiunt tamen ad cōprobationem antiquitatis nostræ, Aegyptiorum & Chaldeorum atque Phœnicum historiæ, & super illas Græcorum pariter conscriptiones. Adhuc enim super ea Theophilus: & Theodorus, & Manasseas, & Aristophanes, & Hermogenes, & Eumerus, & Cynus, & Zopirion, & multi quidem alij simul (non enim ego omnibus libris incubui) non transitorie nostri fecere mentionem. Plurimi nanque prædictorū uirorum, ueritate quidem antiquarum causarum frustrati sunt, quia lectioni sacræ nostrorum non incubuere librorum: communiter tamē de antiquitate testati sunt, pro qua nunc referre proposui. Phalereus autem Demetrius, & senior Philon, & Eupolemus, non multum ueritate frustrati sunt: quibus dari ueniam, dignum est. Non enim inerat eis, ut nostras literas possent omni scrupulositate sequi. His ita dictis, unū adhuc mihi capitulum est relictum ex his, quæ in principio libri posui, quatenus derogationes & maledicta, quibus utuntur quidam contra genus nostrum, falsas ostendam & cōscriptoribus eorum testibus utar, quando conscribentes hæc contra semetipsos locuti sunt talia. Quia uero multis alijs

alijs hoc euenit propter quorundam uesaniam, arbitror intelligere, meas qui uoluerit historias ipsas percurrere. Quidam igitur gentium, & gloriosissimarum ciuitatum foedere nobilitatē, & conuersationi detrudere tentauere. Theopompus quidem Atheniensium, Lacedæmoniorū uero Polycrates. Is autem tripodem perdurabilem conscribens (non enim Theopompus hoc fecit, sicuti quidam putant) etiam Thebæorum momordit urbem. Multi uero, necnon & Timæus in historijs, de prædictis, & de alijs blasphemauit. Et hoc præcipue faciūt, quando gloriosissimi in aliqua parte calumniantur. Quidam propter inuidiam atque maleuolentiam, alij uero propter uerbosam nouitatem, memoria se dignos fieri iudicantes: & apud stultos quidem nequam hac spe fraudantur, qui non salubre noscuntur habere iudicium: multi uero eorū miseras cōdemnabunt. Blasphemiæ uero in nos sæpe gestarū huiusmodi causa est: Volentes Aegyptij præstare aliquibus, ueritatem corrumpere tentauere. Et neque aduentum in Aegyptum nostrorum progenitorum, sicut contigit, sunt confessi: nec rursus egressum cum ueritate dixerunt: multasque causas odij ac inuidiæ pariter habuere. Principio quidem, quia in eorum regione nostri progenitores potētes effecti sunt: unde regressi ad propria, denuo fuere felices. Deinde horū aduersitas, multas inter eos fecit inimicitias: in tantum differente nostra pietate extra solennitates illorum, quantum dei natura animalibus irrationabilibus, sine dubitatione distinguitur. Communis nanque apud alios ritus est, alios arbitrari deos: seorsum singuli solent ea diuersis muneribus honorare. Vani ac fatui omnes homines, & ab initio, uti his malis opinionibus consueti: & propterea nequaquam imitari nostram honestatem de diuina ratione potuere.

Viden

Contra
Mane-
thonem
Aegy-
ptium.

Videntesq; multos nostram zelari conuersationem, inuidiam habere: & ad tantam fatuitatem ac pusillanimitatem quidam cō perducti sunt, ut non pigeret eos, etiam contra antiquas suorum scriptiones aliqua dicere. Quod cum hoc faciunt, sibi metipsis aduersa conscribere passione cecitatis ignorauere. In uno tamen, & maximo uiro uerbum meum statuam, quo usus sum ante paululum nostrae antiquitatis teste. Manethon itaque, qui Aegyptiacam historiam ex literis sacris se interpretaturum pollicitus est, praedicens nostros progenitores cum multis milibus in Aegyptum aduenisse, & illic incolas subiugasse: deinde ipse confessus est, quia posteriori tempore amittentes eam prouinciam quae nunc Iudaea uocatur, obtinuissent: & edificantes Hierosolymam, construxissent templum. Et usque ad hoc, conscriptiones secutus est antiquorum. Deinde praebens sibi met potestatem, cum utiq; uideatur scribere ea quae in fabula sunt, atque dicuntur, incredibilia uerba de Iudeis inseruit, uolens permittere nobis plebem Aegyptiorum leprosum, aliorumque languentium, quod, sicut ait, abominatione, ex Aegypto fuga dilapsi sunt. Amenophin etiam regem adiecit, quod est falsitatis nomen. Et propterea tempus regni eius nequaquam diffinire praesumpsit, cum aliorum regum omnes annos perfecte protulerit. Hinc itaque quasdam anne ait fabulas, penè oblitus, qui egressum pastorum ab Hierosolyma ante quingentos decē & octo annos factū esse protulerat. Themusis enim erat rex, quādo egressi sunt. Et ab hoc tempore, regū qui postea fuere, anni sunt trecenti nonagintatres, usq; ad fratres nomine Sethonem, & Hermetum: quorū Sethonem quidē Aegyptium, Hermetum uero Deneum denominatū: quē expellēs, inquit, Sethon, regnauit annis quinquaginta & nouem. Et post hunc senior, scili-

cet Thapsis, annis sexaginta sex. Ante tantos igitur annos, egressos ex Aegypto patres nostros cōfessus, deinde Amenophin adiiciens regem, hūc confitetur & deorum fuisse contemplatorem, sicut Osirim quendam priorum regum: Osirim. & implese desiderium enim numinis sacerdotem. Idem Amenophin natum ex patre Papio, qui uidebatur quasi diuina participare natura. Et secundum hęc, sapientiā hanc habere pręscientiam futurorum. Et dixisse regi hūc (uniuocum enim) quia posset uidere deos, si prouinciam à leprosis & alijs maculatis hominibus purgare contenderet. In quo letatū regē, omnes dicit corpore debiles ex Aegypto congregasse, & fecisse multitudinem numero octoginta. Eosq; ad sectiones lapidum in partem Nili orientalem misisse: ad hoc efficiendū, simul & alios Aegyptios, quibus hoc erat iniunctum. Fuisse autē quosdam inter cos etiā rationabilium sacerdotum lepra per fusos ait. Amenophin uero illum sapientem, diuinumq; uirum refert timuisse, & circa semetipsum, & apud regem deorum Vulcanum, qui aperte suaserat eis uim fieri: sed dixisse, quoniam auxiliarentur quidam maculatis hominibus, & Aegyptum obtinerent tredecim annis. Et hęc cum nō quidē pręsumpsisse regi dicere, sed de his hominibus cōscriptum reliquisse librum, & per semetipsum, & apud regē; & propterea regem in anxietatē maximā peruenisse pro Iudæis, his uerbis hęc refert. His itaq; rogatus rex, ut ad requiē, & tutamen eorum secerneret ciuitatem, desertam urbem, quę tunc fuerat pastorum, nomine Auarim, prębuit eis. Est autem hęc ciuitas secundum theologiam antiquā ualde præcella. Porrò illi in hanc ingressi, & locū hunc ad resultandū habentes, opimū ducem sibimet quendam Heliopolitānorū pontificum Orsapham constituere, & huic se obedire in

omnibus iurauerunt: at ille primū quidem eis legem posuit, ut neq; deos adoraret, neq; ab sacris animalibus, quæ præcipue festiua apud Aegyptios erant, se penitus abstineret: nulliq; copularentur, nisi cū quibus iusiurandū habere uidebantur. Hæc autē sentiens, et alia plura, maxima Aegyptiorū cōsuetudinibus inimica, præcepit multo opere muros edificari ciuitatis: et ad bella preparari cōtra Amenophin regem. Ipse uero assumens secum etiam alios sacerdotes, et maculatorū quosdam, misit legatos ad pastores, qui uidebantur à Themuse rege depulsi ad Hierosolymorum urbem, causas suas et aliorum, qui simul fuerāt, exhortari: significans et poscens, ut pariter cōtra Aegyptū castrametarentur: promisitq; eos fore uenturos. Primum quidem in Auarim progenitorum suorum prouinciam, et necessaria populis abundātius exhibenda, pugnatorios autem opportuno tempore: et prouinciā facillime subdituros. Illi uero letitia cumulati, omnes alacriter usq; ad ducenta milia uirorum pariter sunt egressi: et non post multum ad Auarim usq; uenere. Amenophis autē Aegyptiorū rex, dum illorū audisset inuasionem, non mediocriter uulneratus est, dum recordaretur, quod ei prædixerat Amenophis Papij. Et primum quidem congregans Aegyptiacam plebem, facto cōsilio cum principibus eorum animalia sacra, et quæ præcipue à sacerdotibus honorabantur, antè præmisit: et sacerdotibus particulariter iussit, ut simulacra eorum caute celarent. Filium uero Sethonem, qui etiā Ramepsi à Rapso patris nomine uocabatur, cum quinque esset annorum, apud suum commendauit amicum. Ipse uero transiens cum alijs Aegyptijs, usque ad trecenta milia uirorum, bellatoribus uiris occurrens, congressus non est. Putans enim semetipsum cōtra deum pugnare, post tergū reuersus

reuersus uenit ad Memphim: & sumens Apim & alia sacra, mox in Aethiopiam cū uniuerſis nauibus & multitudine uenit Aegyptiorum. Per gratiam nanq; erat ei ſubieſtus Aegyptiorum rex: propter quod ſuſcipiens etiam populum uniuerſum, præbuit alimenta hominibus neceſſaria, quæ provincia miniſtrabat, & ciuitates ac uicos tredecim, quatenus eis qui fuerant deducti ad fines Aegyptios. Et in Aethiopia quidē hæc geſta ſunt. Solymita uero deſcēdentes cum uiris pollutis Aegyptiorū, ſic peſſime hominibus uſi ſunt, ut eorum uictoria, eſſet nimis peſſima his, qui tunc eorū impictates inſpiciebant: non ſolum etenim ciuitates & uicos cōcremauere, ſacrilegia facientes, & deorum idola deuaſtantes, ſed etiam ipſa ſacra animalia quæ colebantur, crudeliſſime diſcerpſerūt, peremptores & occiſores horum ſacerdotes atq; prophetas eſſe cogentes, quos etiā expellebant nudos. Dicitur itaq; quia conuerſationes & leges eis compoſuit ſacerdos quidam, genere Heliopolites, nomine Orſaſiphas uocatus, ex nomine Ofireos Heliopolitani dei: qui dum cōuerſus fuiſſet ad hoc genus, mutauit nomen, & uocatus eſt Moſes. Quæ uero Aegyptij de Iudæis proferunt, hæc ſunt. Sed & multa breuitatis cauſa prætereo. Dicit autem rursus Manethon, quia poſtea Amenophis ex Aegypto digreſſus eſt, cū magna uirtute: ſimul & filius eius Raniſis, & ipſe habēs magnū exercitū. Et congreſſi cōtra paſtores atq; pollutos, uicerūt eos uſq; ad Syrie fines. Hæc equidem & huiusmodi Manethon cōſcripſit. Quia uero anilia loquitur deliramenta, atq; mentitur, aperta ratione monſtrabo: illud primo diſtinguens, quod poſtea alterna gratia referēdum eſt. Is enim cōceſſit nobis, atq; profeſſus eſt, eo qđ ab initio nō fuerint Aegyptij genere, ſed extrinſecus illuc adueniſſent, & Aegyptū

obtinuissent: & ex ea rursus egressi sunt nostri progeni-
tores: quia uero nobis postea permixti non sunt Aegyptij
corpore debilitati: & quia ex his nō fuit Moses, qui popu-
lum eduxit ex Aegypto, sed ante multas generationes ex-
titit, per ea quae ipse dixit, conabor ostendere. Primā ita-
que causam posuit figmenti risibilem, Rex enim, inquit,
Amenophis concupiuit uidere deos, quos putas? siquidem
qui apud eos solennes erant, Bouē, & Hircum, & Croco-
dilos, & Canicipatos uolebat aspicere. Coelestē autē quo-
modo poterat? & cur hoc habuit desiderium, quia utiq; &
prior enim rex alter hos uiderat? Ab illo ergo audiēs, qua-
lis esset, & quēadmodū eos uidisset, noua nequaquam age-
bat arte: sed forte sapiēs erat ille uates, p quē hēc rex posse
agere cōfidebat: qd' si ita fuisset, quomodo impossibilita-
tis concupiscentiam non praesciuit? non euenit, quod uoluit?
Proinde quā rationē habere potuit, ut propter seminem-
brios, aut leprosos, ei inuisibiles essent? Dū irascūtur enim,
propter impietates, non propter corporum diminutiones.
Deinde, tam multa milia leproforum & male habentium,
una penē hora quomodo fuit possibile cōgregari? aut quo-
modo rex non obediuit uati? Ille nanque praecipit debiles
Aegyptios exilio deportari. Hic autem eos ad sectiones
lapidum destinauit, tanquā operarijs indigens, & non
purgare prouinciam uolens. Ait autem eo quod uates qui-
dem semetipsum premerit: prauidēs eorum iram, & quae
erant in Aegypto futura, & cōscriptum librum regi reli-
quit: Proinde ab initio uates etiam suum interitū non pra-
esciuit: quomodo nunc repente regi contradixit uolenti ui-
dere deos, quā quod se ipse perimere festinabat? Quod
uero inter omnia stultius est, uideamus: Audiens enim hēc,
inquit. & de futuris iam metuens, debiles illos ex quibus
Aegy

Aegyptum purgare debuerat, neque tunc de prouincia pepulit: sed rogantibus eis, sicut ait, ciuitatem dedit dudum à pastoribus habitatam: quæ uocabatur Auarim. Ad quam congregati, principem, inquit, delegere ex sacerdotibus Heliopolitanis, qui eis exposuit, ut neque deos adorarent, neque ab Aegyptiacæ festiuitatis animalibus abstinere, sed omnia perimerent, atque consumerent, nulli penitus miscerentur, nisi cum quibus cõiurati esse uidebantur: & iureiurando multitudinem obligatam, quatenus in eis legibus perdurarent, Auarim ciuitatem munitam contra regem dicit eos bello sumpsisse. Adiecit autem, quia misit Hierosolymam, rogans illos pro auxilijs exhibendis, & daturum Auarim compromittens, quæ foret ex Hierosolymis uolentium exire maiorum: & ex qua procedens omnem Aegyptum obtineret. Deinde subiungit illos quidem uenisse cum ducentis milibus armatorum. Regem uero Amenophin Aegyptiorum, cum non cessaret à repugnando deo, mox ad Aethiopiam refugisse, & Apim cum alijs sacris animalibus deuexisse. Hierosolymitas uero inuasionem facta, & ciuitates depopulatas, & templa concremasse, & equestres peremisse refert: & nulla iniquitate aut opere iniquitatis abstinuisse. Quod uero conuersationem & leges eis exhibuit, sacerdos, inquit, erat genere Hieropolites, nomine Orsaphas, uocatus ab appellatione Osireos Heliopolitani dei: & mutato nomine dictus postea Moses. Tertiodecimo uero, inquit, anno Amenophin, postquam regno pulsus est, ex Aethiopia profectum cum multis milibus dicit: & congressum contra pastores atque pollutos, habita conflictione, uicisse. Et multos interficientem, usq; ad fines Syriæ persecutum. In his iterum non intellexit sine uerisimilitudine se mentiri. Le pro-

forum nanq; & cum eis ait multitudo collecta debiliū,
 licet primitus irascerentur regi, circa se utique talia facien-
 ti, secundum præmonitionem uatis, tamen cum à sectione
 lapidum sunt egressi, & prouinciam percepere, omnes cir-
 ca eum mitiores effecti credendi sunt. Porro si adhuc &
 illum odio habebant, seorsum magis insidiari potuissent,
 non circa omnes bella committere, cum scilicet plurimi
 existentes multorum illic cogitationes haberent. Proinde
 etiam si contra homines pugnare decreuere: non tamen cō-
 tra deos impietatem gerere præsumebant: nec contraria
 suis agere legibus, in quibus inscripti esse noscuntur. O-
 portet itaque nos Manethoni gratias agere, quoniam hu-
 ius iniquitatis principes dicit, non eos qui ex Hierosoly-
 ma sunt egressi, sed illos ipsos Aegyptios esse probat, &
 maxime sacerdotes, atque iurisiurandi uinculum illorum
 multitudine conuenisse. Illud autem quomodo non irra-
 tionabile est? Nec pericula belli participatus est, sed mise-
 re maculatos ad Hierosolymam, ut ab eis solatia posce-
 rent: maxima stultitia non illorum, sed hæc fingentis osten-
 ditur. Iste nanque etiā nomen positū ciuitati ἱεροσολέμα,
 id est, à templorum spoliatione, præsumpsit edicere, &
 hoc postea fuisse mutatum. Miranda res, quia posteris
 quidem turpe fuit tale nomen & otiosum. Ipsi uero qui
 fundauere urbem, ornare semetipsos etiam uocabulo cre-
 didere. Hic autem fortissimus uir multa distractionis im-
 peritia non intellexit, quia Hierosolyma non idem uoce
 Iudaica quod Græca significat. Quid ergo amplius
 quilibet diceret contra mendacium tam imprudenter ex-
 positum. Sed quoniam congruam iam magnitudinem susce-
 pit hic liber, aliud faciēs principium, cætera præsentis ope-
 ris explanare tentabo.

Flauij

FLAVII IOSEPHI HE

BRAEI SACERDOTIS DE AN-

tiquitate Iudaica, contra Appionem &

Manethonē Aegyptios, & Apol-

lonium & Lysimachum, ad

Epaphroditum.

LIBER SECVNDVS.

RIORI QVIDEM VO-
lumine, charissime mihi Epaphrodi-
te, de antiquitate nostra monstraui,
Phœnicū & Chaldeorū, Aegyptio-
rumq; literis satisfaciēs ueritati: mul-
tosq; Græcorū cōscriptores adducēs,
& meam ē diuerso disputationem aduersus Manethonem,
& Chermone[m], & alios quosdam exhibui. Nunc autem
inchoabo reliquos arguere, qui cōtra nos aliqua cōscripse-
re. Impulsus enim sum cōtra Appionē respondere grāma-
ticum, si tamen assumi hoc oportet officiū. Horum igitur,
quæ ab eo cōscripta sunt, alia quidē similia sunt dictis alio-
rum, alia ualde frigida. Plurima uero quandam tantūmodo
detractionem habētia, & multā (ut ita dixerim) ineruditi
probationē, tāquā ab homine cōposita, & moribus pra-
uo, & totius uitæ suæ temporibus importuno. Quia uero
multi hominū propter stultitiam suam his potius sermoni-
bus capiuntur, quā illis quæ multo studio conscribuntur:
& derogationibus quidē gaudēt, præconijs uero morden-
tur, nihil horum nouit indoctus. Illud quoq; quod se mirari
dicit, quod cū Iudæi essent, Alexandrini uocati sunt, simi-
lis inscientiæ esse. Omnes etenim, qui ad coloniam aliquam
deuocātur, & plurimū alterutris genere differūt, ab ædifi-
catoribus

catoribus appellationē accipiunt. Et quid opus est de alijs dicere? nostrorum enim ipsorum hi, qui Antiochiā, inhabitant, Antiocheni nominantur. Ius enim ciuium eis dedit cōditor Seleucus. Similiter & qui in Epheso cōmorantur, in Lycaonia cum ciuibus exinde natis uniuoci sunt, hæc præbentibus regni eis per tempora successoribus. Romano- rum uero clementia, cunctis non paruulum donum appella- tionis sue concessit, non solum uiris singulis, sed etiam ma- ximis gentibus in cōmuni. Iberi denique antiqui, & Tyr- rheni, & Sabini, & Romani uocantur. Si uero hunc mo- dum aufert cōmunis ciuitatis Appion, quiescat dicens se- metipsum Alexandrinū. Natus enim in profundissima Aegy pto, quomodo erit Alexandrinus, iure ciuitatis, sicut ipse in nobis dicit, ablato? cum solis Aegyptijs nunc orbis do- mini Romani, participari cuiuslibet ciuitatis interdixisse uideantur. Hic autē ita robustus est, ut dignitates quas ipse impetrare prohibebatur, adipisci non ualens, calumniari

Gentem conetur eis, qui hæc iustissime percepere. Non enim pro-
 Iudicā pter inopiam habitatorum ciuitatis, quam studiose ædifica
 à multis bat Alexander, nostrorum aliquos ibi collegit: sed omnes
 regibus approbans, diligenter ex uirtute ac fide dignos inueniens,
 honoratā fuisse. hoc præconium nostris exhibuit, cum gentē nostrā stude-
 Alexan- ret non mediocriter honorare. Ait enim Hecateus: Quia
 der. propter māsuetudinē, atq; fidem, quā ei præbuere Iudæi,
 Hecatæ- Samariam regionē adiecit, ut eam sine tributis haberent.
 us.

Prole- Similia quoq; sapuit post Alexandrū etiam Ptolemæus La-
 mæusLa- gus, de Iudæis in Alexandria cōmorantibus. Nam Aegy-
 gus. ptiaca eis castra commisit: arbitratus ea fide simul eorum
 & fortitudine cōseruanda, & in Cyrene credens se tutis-
 sime regnaturum, & non in alijs Libyæ ciuitatibus, ad ea
 loca partem Iudæorum habitandi causa direxit. Post hunc
 autem

autem Ptolemæus, qui Philadelphus est appellatus, nō solū si qui fuerat captiui apud eos nostrorū, omnes absoluit, sed et pecunias eis sepius condonauit: et (quod maximū est) desiderauit agnoscere nostras leges, et sacrarum scripturarum uolumina concupiuit: misitq; rogans destinari uiros qui ei interpretarētur legē: et ut hæc apprime cōscriberentur, diligentia hanc cōmisit nō quibuscūq; uiris, sed Deme-
trium Phalereum, et Andream, et Aristeu, ad hæc implēda cōstituit: quorū eruditionem propriarū literarū Deme-
trius differebat. Alij uero habebant custodiā corporis eis iniunctam. His ergo hanc diligentiam imperauit. Nō enim leges, et patrum nostrorum philosophiā discere cōcupiscret, si his utentes despiceret, et nō potius ualde miraretur: Quæ penē omnes in ordine progenitores eius, Mace-
donū reges ignorauere, habentes erga nos præcipuum fa-
miliaritatis affectum. Tertius nanque Ptolemæus, qui uo-
catus est benefactor, fortiter obtinens Syriam uniuersam, nō dijs Aegyptiacis pro uictoria solēnitates gratificas im-
molauit: sed ueniens ad Hierosolymā, multas hostias sicut nostri moris est, deo gratificauit, dignissimāq; dicauit or-
namenta uictoriæ. Philometor autem Ptolemæus, et eius uxor Cleopatra, omne regnum commiscere Iudeis: et du-
ces totius fuere militiæ Onias et Dositheus Iudei: quorū nominibus derogat Appion, cum debuisset opera eorū po-
tius mirari, et gratias agere, quoniam liberauere Alexandriam, quā ueluti defendere se quis confingit. Nam dū re-
bellio surrexisset in Cleopatra regno, et periculū pessimæ perditionis insisteret, istorum labore ciuitas intestinis præ-
lijs est erepta. Sed postea, inquit, Onias ad urbem deduxit exercitum paruum, cū esset illic Herinus præses Romano-
rum legatus: quod (ut ita dicam) recte atq; iuste factum est.

Ptole-
mæus
Philadel-
phus.

Ptole-
mæus
Euerge-
tes.

Ptole-
mæus
Philome-
tor.

Ptole-
maus
Fiscon.

Ptolemæus enim qui cognominatus est Fiscon, moriēte suo patre Ptolemæo Philometore, egressus est de Cyrene, uolens reginam Cleopatram expellere, & filios regis, ut ipse regnū iniuste sibimet applicaret: propter hæc ergo Onias aduersus eum bellū pro Cleopatra suscepit. Et fidem quam habuit circa reges, nequaquam in necessitate deseruit. Testis autē deus iustitiæ eius manifestus apparuit. Nā Fiscon Ptolemæus cum aduersum exercitū quidem Oniæ pugnare præsumeret, omnes uero Iudæos in ciuitate positos cum filiis & uxoribus capiens, nudos atque uinctos elephantis subiecisset, ut ab eis conculcati deficerent, & ad hoc etiam bestias ipsas incbriaſſet, in cōtrarium quæ præparauerat, euenere. Elephantis enim relinquentes sibi appositos Iudæos, impetu facto super amicos eius, multos ex ipsis intermere. Et post hæc Ptolemæus quidē aspectum terribilem contemplatus est, prohibentem se ut illis noceret hominibus. Concubina uero sua charissima, quā alij quidē Ithacā, alij uero Hirenē denominant: supplicāte ne tantā impietatem perageret, & cōceſsit, & ex his quæ egerat uel acturus erat, poenitentiam egit. Vnde recte hanc diē Iudæi Alexandriæ constituti, eo quod aperte à deo salutē promerere, celebrare noscuntur. Appion autem omnium calumniator, etiam propter bellum aduersus Fisconem gestum, Iudæos accusare præsumpsit, cum eos laudare debuerit.

De Cleo-
patra.

Is autem etiam ultimæ Cleopatræ reginæ Alexandrinorum meminit, ueluti nobis impropers, quoniam circa nos fuit ignorata: & non potius illam redarguere studuit, cui nihil omnino iniustitiæ & malorum operum defuit: uel circa generis necessarios, uel circa maritos suos, qui etiam dilexerint eam, uel in communi contra Romanos omnes, & benefactores suos imperatores: quæ etiam sororē Arsi-

noen

noen occidit in templo, nihil sibi nocentem. Peremit autem
et fratrem insidijs: paternosque deos, et sepulchra pro-
genitorum depopulata est. Percipiensque regnum à primo
Cæsare, eius filio et successorì rebellare præsumpsit. An-
toniumque corrumpens amatorijs rebus, et patriæ inimi-
cum fecit, et infidelem circa suos amicos instituit, alios
quidem genere regali spoliens, alios autem demens ad ma-
la gerenda compellens. Sed quid oportet amplius dici, cum
illum ipsum in nauali certamine relinquens, id est, maritum
et parentum communium filiorum, tradere cum exercitu
à principatu et assequi coëgit? Nouissime uero Alexan-
dria à Cæsare capta, ad hoc usque perducta est, ut saltem
hinc sperare se iudicaret, si posset ipsa manu sua Iudeos
perimere: eo quod circa omnes crudelis et infidelis exta-
ret. Putasne gloriandū nobis non esse, si quæadmodū dicit
Appion, famis tempore Iudæis triticū nō est mēsa? Sed illa
quidem poenam subiit competentem. Nos autem maximo
Cæsare utimur, teste solatij atque fidei, quam circa eū con-
tra Aegyptios gessimus: necnon et senatu eiusque dogma-
tibus et epistolis Cæsaris Augusti, quibus nostra merita
comprobantur. Has literas Appionem oportebat inspice-
re, et secundum genera examinare testimonia sub Alexan-
dro facta, et omnibus Ptolemæis, et quæ à senatu consti-
tuta sunt, necnon et maximis Romanis imperatoribus. Si
uero Germanicus frumenta cunctis in Alexandria commo-
rantibus metiri non potuit, hoc indicium est sterilitatis ac
necessitatis frumentorum, non accusatio Iudeorum. Quid
enim sapiant omnes imperatores de Iudæis in Alexan-
dria commorantibus, palam est. Nam administratio tri-
tici nihilominus ab eis, quàm ab alijs Alexandrinis trans-
lata est. Maximam uero eis fidem olim regibus datam
confer-

conseruauere, id est, fluminis custodiam, totiusq; custodiae nequaquam his rebus indignos esse iudicantes. Sed super hoc: quomodo ergo, inquit, si sunt ciues, eosdem deos, quos Alexandrini, non colunt? Cui respondeo. Quomodo etiam cum uos sitis Aegyptij, inter alterutros praelio magno et sine foedere de religione contenditis? An certe propterea non uos omnes dicimus Aegyptios, et neq; communiter homines, quoniā bestias aduersantes naturae colitis, multa diligentia nutriendos? cum genus utiq; nostrorum unum atque idem esse uideatur. Si autem in uobis Aegyptijs tantae differentiae opinionum sunt, quid miraris super his, qui aliunde in Alexandria aduenerunt, si legibus à principio constitutis, circa talia permansere? Is autē seditionis causas nobis apponit: qui si cum ueritate ob hoc accusat Iudaeos in Alexandria constitutos, cur omnes non culpare possit, eo quod noscamur habere concordiam? Porro etiā seditionis autores, quilibet inueniet Appionis similes Alexandrinorum fuisse ciues. Donec enim Graeci fuere et Macedones hanc ciuitatem habentes, nullā seditionem aduersus nos gessere, sed antiquis cessere solennitatibus. Cum uero multitudo Aegyptiorum creuisset inter eos, propter confusiones temporū, etiam hoc opus semper est additum. Nostrū uero genus permāsit purū. Ipsi igitur molestiae huius fuere principium, nequaquam populo Macedonicam habente constantiam, neq; prudentiam Graecam: sed cunctis scilicet utentibus malis moribus Aegyptiorum, et antiquas inimicitias aduersum nos exercentibus. E diuerso namq; factum est quod nobis improbare praesumunt. Nam cum plurimi eorum non opportune ius eius ciuitatis obtineant, peregrinos uocāt eos qui hoc priuilegium ad omnes impetrasse noscuntur. Nam Aegyptijs neque regum quisquam uidetur ius ciuitatis fuisse largitus:

largitus: neque nunc quilibet imperatorum. Nos autem Alexander quidem introduxit, reges autem auxere, Romani uero semper custodire dignati sunt. Itaque derogare nobis Appion dignatus est, quia imperatorum non statuamus ^{Iudæi} ^{imagines} ^{non ad-} ^{mittunt.} imagines, tanquam illis hoc ignorantibus, aut defensione Appionis indigentibus: cum potius debuerit admirari magnanimitatē mediocritatēque Romanorū, quoniā subiectos non cogunt patria iura transcendere. Sed suscipiūt honores, sicut dare offerentes pium atque legitimū est. Non enim honoribus gratiam habent, qui ex necessitate et uolentia conferuntur. Græcis itaque et alijs quibusdam, bonum esse creditur imagines instituere. Denique et patrum et uxorū filiorūque figuras depingentes exultant, quidam uero etiam nihil sibi competentium sumunt imagines. Alij uero et seruos diligentes, hoc faciunt. Quid ergo mirum est, si etiam principibus ac dominis hunc honorem præbere uideantur? Porro autem legislator, non quasi prophetaus Romanorum potentiam non honorandam, sed tanquam causam neque deo neque hominibus utilem despiciebat: et quoniam totius animati, multo magis dei inanimati, probatur enim inferius, interdixit imagines fabricare. Alijs autem honoribus post deum colendos non prohibuit uiros bonos, quibus nos et imperatores et populum Ro. dignitatibus ampliamus. Facinus autem pro eis continua sacrificia: et non solum quotidianis diebus ex impensa communi omnium Iudeorum talia celebramus: Verum cum nullas alias hostias ex cōmuni, neque pro filijs peragamus, solis imperatoribus hunc honorem præcipuū pariter exhibemus, quem hominum nulli persoluimus. Hæc itaque communiter satisfactio posita sit aduersus Appionem pro his, quæ de Alexandria dicta sunt. Admiror autem esse eos, qui

Contra
Possido-
nium &
Apolloni-
um.

qui ei huiusmodi fomitem præbuere, id est, Possidonium & Apollonium Molonis: quoniam accusant quidem nos, quare nos eosdem deos cum alijs non colimus. Mentientes autem pariter, & de nostro templo blasphemias componentes incōgruas, nō se putant impie agere: dum sit ualde turpissimū liberis, qualibet ratione mētiri, multo magis de templo apud cūctos homines nominato, tāta sanctitate pollēte. In hoc enim sacrario Appion præsumpsit edicere, asini caput collocasse Iudeos, & eū colere, ac dignū facere tanta religione: & hoc affirmat fuisse depalatū, dum Antiochus Epiphanes & expoliasset templū, & illud caput inuenisset ex auro cōpositum multis pecunijs dignū. Ad hoc igitur prius quidē, quoniā Aegyptius uel si aliquid tale apud nos fuisset, nequaquā debuerat increpare, cū nō sit deterior asinus furonibus & hircis & alijs, qui sunt apud eos dij. Deinde quomodo nō intellexit, operibus increpatus de incredibili suo mēdacio. Legibus nāq; semper utimur hisdē, in quibus sine fine cōsistimus. Et cum uarij casus nostram ciuitatem sicut etiam aliorum uexauerint, & Theos ac Pompeius Magnus, ac Licinius Crassus, & ad nouissimū Titus Cæsar, bello uincentes obtinuerint templum, nihil huiusmodi illic inuenere: sed purissimā pietatē, de qua nihil nobis est apud alios effabile. Quia uero Antiochus neque iustā fecit templi deprædationē, sed de egestate pecuniarū ad hoc accessit, cum nō esset hostis, & super nos auxiliares suos & amicos aggressus est. Nec aliquid dignū derisione illic inuenit, multi & digni cōscriptores super hoc quoque testantur, Polybius Megalopolita, Strabon Capadox, Nicolaus Damascenus, Timagenes, & Castor temporum conscriptor, & Apollodorus, omnes dicūt pecunijs indigentē Antiochū trāsgressum fœdera Iudeorū,

& pō-

& spoliassse templum auro argentoque plenum. Hæc igitur Appion debuit respicere, nisi cor asini ipse potius habuisset, & impudentiam canis, qui apud ipsos assolet coli: neque enim extrinsecus alia ratiocinatione mentitus est. Nos itaque asinis neque honorem neque potestatem aliquam damus, sicut Aegyptij crocodilis & aspidibus: quando eos qui ab istis mordentur, & à crocodilis rapiuntur, felices & deo dignos arbitrantur. Sed sunt apud nos asini, quod apud alios sapientes uiros onera sibi imposita sustinentes. Et licet ad arcas accedentes comedant, aut proposita non adimplant, multas ualde plagas accipiunt, quippe operibus & ad agri culturam rebus necessarijs ministrantes: sed aut omnium rudissimus fuit Appion ad componendum uerba fallacia, aut certe ex rebus initia sumens, hæc implere non ualuit, quando nulla potest contra nos blasphemia prouenire. Alteram uero fabulam, derogatione nostra plenam, de Græcis apposit: de quo hoc dicere sat erit, quoniam qui de pietate loqui præsumunt, oportet eos non ignorare minus esse immundum, per templa transire, quam sacerdotibus scelestæ uerba confingere. Isti uero magis studuere defendere sacri legum regem, quam iusta & ueracia de nostris & de templo conscribere. Volentes enim Antiocho præstare, & infidelitatem ac sacrilegium eius tegere, quo circa gentem nostram est usus propter egestatem pecuniarum, detrahentes nobis etiam quæ in futuris essent, mentiti sunt. Propheta uero aliorum factus est Appion, & dixit Antiochum in templo inuenisse lectulum, & hominem in eo iacentem, & propositam ei mensuram maritimis terrenisque uolatiliu dapibus plenam, & obstupuisse his homo. Illu uero mox adorasse regis ingressum, tanquam maximu ei solatium præbiturum: ac procidentem ad eius genua, extensa dextera poposcisse libertatem: & iubente rege ut consi-

Aliud
 Appio-
 nis men-
 dacium.

ut consideret, & diceret quis esset, uel cur ibidem habitaret, uel quæ esset causa ciborum eius, tunc hominem cum gemitu & lachrymis lamentabiliter suam narrasse necessitatem, ait. Inquit esse se Græcum: & dum perageret provinciam propter uitæ causam, direptū se subito ab alienigenis hominibus, atq; deductum ad templū, & inclusum illic, & à nullo conspici, sed cuncta dapium præparatione saginari. Et primum quidem hæc sibi inopinabilia beneficia prodidisse, & detulisse letitiam: deinde suspicionē, postea stuporem, ac postremum consulentem à ministris ad se accedentibus audisse legem ineffabilem Iudeorum, pro qua nutriebatur: & hoc illos facere singulis annis quodā tempore constituto. Et comprehendere quidē Græcū peregrinum, eūq; annali tempore saginare: & deductū ad quādam syluam, occidere quidem eum hominem, eius corpus sacrificare secundum suas solennitates, & gustare ex eius uisceribus, & iusiurandū facere in immolatione Græci, ut inimicitias contra Græcos haberent: & tunc in quandam foueam reliqua hominis pereuntis abijcere. Deinde refert eum dixisse paucos iam dies debita sibimet superesse, atque rogasse, ut erubescerent Græcorum deos, & superantes in suo sanguine insidias Iudeorum, de malis eum circūstantibus liberaret. Huiusmodi ergo fabula non tantum omni tragœdia plenissima est, sed etiam crudeli impudentia redundat. Non tamen à sacrilegio priuat Antiochum, sicut arbitrati sunt, qui hæc ad illius gratiam cōscripsere. Non enim præsumpsit aliquid tale, ut ad templum accederet: sed sic autem inuenit non sperans. Fuit ergo uoluntatibus iniquis impius, & nihilominus sine deo, quāta iussit mēdacij superfluitas, quæ ex ipsa re cognoscere ualde facillimum est. Nō enim circa solos Græcos discordia legū esse dignoscitur, sed

sed maxime aduersus Aegyptios & plurimos alios. Quem enim eorum nō contigit aliquando circa nos peregrinari: ut aduersus solos renouata coniuratione, per effusionem sanguinis ageremus: uel quomodo possibile est, ut ad has hostias oēs Iudaei colligerētur, & tantis milibus ad gustanda uiscera illa sufficerent, sicut agit Appion: uel cur inuentum hominem quicumque fuit (nō enim suo nomine conscriptus) aut quomodo eum in suam patriam rex nō cum pompa deduxit dum posset. Hoc faciēs, ipse quidē putari pius, & Graecorum amator eximius, assumere uero contra Iudeorum odium solatia magna cunctorum. Sed haec relinquo: insensatos enim, non uerbis sed operibus decet arguere: Sciunt igitur omnes, qui uidere constructionem templi nostri, qualis fuerit, & intransgressibilem eius purificationis integritatem. Quatuor enim porticus habuit in circuitu, & harum singula propriam secundū legem habere custodiam. In exteriorē itaque ingredi licentia fuit omnibus, etiam alienigenis: mulieres tantummodo mēstruate transire prohibebantur. In secundam uero porticū cuncti Iudaei ingrediebantur: eorumq; cōiuges cum essent ab omni pollutione munda. In tertiam, masculi Iudeorū mundi existentes atque purificati. In quartam autem sacerdotes, stolis induti sacerdotalibus. In adytum uero soli principes sacerdotum, propria stola circumamicti. Tanta uero est circa omnia prouidentia pietatis, ut secundum quasdam horas sacerdotes ingredi constitutū sit. Mane etenim aperto templo, oportebat facientes traditas hostias introire: & meridie rursus, dum clauderet templum. Denique ne uas aliquod portari licet in templum, sed erant in eo solummodo posita altera mensa, thuribulum, candelabrum, quae omnia & in lege conscripta sunt: Etenim nihil

m m m

amplius

amplius neque ministeriorum aliquorum ineffabilem agitur, neque intus ulla epulatio ministratur. Hæc enim quæ prædicta sunt, habent totius populi testimonium manifestum, rationemque gestorum. Licet enim sint tribus quatuor sacerdotum, & harum tribuum singule habeant hominum plusquam quinque milia, sit tamen observatio particulariter per dies certos: & his transactis, alijs succedentes ad sacrificia ueniunt: & congregati in templum mediante die à præcedentibus clauēs templi, & ad numerum omnia uasa percipiunt, nulla quæ ad cibum aut potum attineant in templo delata. Talia namque etiam ad altaria offerre prohibitum est, præter illa quæ ad sacrificia preparantur. Quid ergo Appionem esse dicimus, nisi nihil horum examinantem, uerba incredula protulisse? Sed turpe est, hystoriæ ueram notitiam si proferre Grammaticus non possit. Et sciens templi nostri pietatem, hanc quidem prætermisit. Homines autem Græci comprehensione furxit, & pabulum ineffabile, & ciborum opulentissimam claritatem. Et peruios ingredientēs, ubi nec nobilissimos Iudeorum licet intrare, nisi fuerint sacerdotes. Hæc ergo pessima est impietas, atque mendacium spontaneū, ad eorum seductionem, qui noluerunt discutere ueritatem. Per ea siquidem mala ineffabilia, quæ prædicta sunt, nobis detrachere tentauere. Rursumque tanquam piissimus deridet, adiiciens fabulæ inania facta. Ait enim illum retulisse, dum bellū Iudæi contra Iudeos haberent, longo quodā tempore in aliqua ciuitate Iudeorum, qui in ea Apollinem colebant, uenisse ad Iudeos, cuius hominis nomen dicitur Zabidoh: Deinde qui eis promississet traditurum se eis Apollinem deum Doricensium: uenturumque illum ad nostrum templum, si omnes ascenderent, & adducerent omnē multitudinem

Aliud
Appio-
nis fig-
mentū,

dinem Iudeorū. Zabidon uero fuisse quoddā machinamentum ligneū, & circūposuisse sibi, & in eo tres ordines infixisse lucernarū, & ita ambulasse, ut procul stantibus appareret, quasi stella per terram iter agens. Porro Iudæos inopinabili uisione obstupuisse, & lōge cōstitutos tenuisse silentiū. Zabidon uero multa quiete ad templum uenisse, & aureum detraxisse asini caput. Sic enim urbane conscribit, & rursus Doram uelociter aduenisse. Igitur & nos dicere possumus, quia asinū, hoc est semetipsum, Appion grauat, & facit stultitia simul & mēdacijs oneratū. Loca namq; quæ non sunt, conscribit: & ciuitates nesciens transfert. Iā uero Iudæa enim prouinciæ nostræ cōfinis est, posita iuxta Gazam, & nulla ciuitas huius Dora nuncupatur. In Phœnice uero iuxta montem Carmelum Dora ciuitas appellatur, in nullo concordans Appionis oblocutionibus. Quatuor enim dierū itinere procul est à Iudæa. Cur itaq; nos rursus accusat, eo quod nō habeamus cōmunes cū alijs deos, si sic facile credidere patres nostri ad se uenturum Apollinem, & cū stellis eum ambulare super terram putauere? Lucernā enim primo nūquā uidere, qui licet & tanta & talia cōcelebrant candelabra. Sed nec aliquis ei ambulanti per prouinciā ex tātis milibus obuiauit. Desolatos etiam uiros custodibus comperit, & hoc tempore prælij. Cetera iam relinquo. Ianuæ uero templi altitudine quidē erant cubitorum sexaginta, latitudine uero uiginti, omnes deauratæ, & penē auro puro confectæ. Has claudebant nō minus quā uiri ducenti diebus singulis: & relinquere eas apertas, nefandissimū nimis erat. Facile eas lucernifer ille aperuisse creditur, qui solus etiam habuisse asini caput æstimabatur: quapropter dubium est, utrum hoc caput Zabidon denuo reuocauit. An certe sumens Appion, introdu-

xit in templum, ut Antiochus inueniret? Vnde ut secundo Appioni aliquā mentiendi daret occasionem, & conscribendum banirantium per deum factorem cœli & terræ & maris nulli Iudæos facturos alienigenæ, & maxime Græcis, Oportebat autem mentientem absolute dicere, nulli facturos alienigenæ, & magis Aegyptijs, sic etenim ab initio poterant eius figmenta de iureiurando congruere: Ab Aegyptijs utiq; nō propter malignitatē suam, sed propter calamitates expulsi sunt. A Græcis autē plus locis quā studijs sumus abiuncti, ita ut nullæ inter nos & illos inimicitie & zelotypiæ esse noscantur. E diuerso nanq; multos eorum ad nostras leges contigit accessisse, quorum quidam permansere, quidā uero perdurare nō ferentes, denuo recessere. Hoc tamē iusiurandum nunquā se quisquā audisse meminit apud nos habitum, sed solus Appion (ut uidetur) audiuit. Ipse utiq; cōposuit nimis. Igitur hæc maxima cōpositio, etiam in futuro dicenda, Appionis admiratione dignissima est. Quarum rerū hoc affirmat indicium, quia neque legibus iustis utamur, nec deum colamus ut cōuenit, & diuersis gētibus seruiamus, & calamitates quasdam circa ciuitatem sustineamus, cum utiq; principalis ciuitas Romanorū sit, cuius ciues soli ab initio regnare atq; nō seruire cōsueuerunt. Quis etenim ab horū magnanimitate se ualeat abstinere? Nullus etenim aliorum potest dicere sermonē quē Appion locutus est, quando paucis contigit in principatu cōtinuē præsidere, & nō rursus alijs facta mutatione seruire. Plurimæ nanque gentes alijs obedire coactæ sunt: soli autem Aegyptij, eo quod refugiant (sicut aiunt) in eorū prouinciam dii, atq; saluentur migrantes in effigies bestiarum, honorē præcipuum inuenerunt, ut nulli famularentur horum qui Asiam Europamq; tenuere: qui
scilicet

scilicet unam diem ex æuo totius seculi nō habuere libertatem, neq; apud indigenas dominos, neque apud externos. Nā quemadmodū eis usi sint Persæ, nō semel solummodo, sed frequenter uastantes urbes, templa uertentes, amputatos apud eos interficientes deos, impropere nō studio. Nō enim conuenit stultitiam nos indocti Appionis imitari: qui neq; casus Atheniensium, neq; Lacedæmoniorum animo suo cōcepit, neq; alios quidem fertissimos, quorū summi diuersis uitæ sunt calamitatibus sauciati. Dimitto dirutam Atheniensium arcem, templū Ephesinū & Delphos, aliāq; multa, pro quibus intulit, sed potius infrētibus impropria. Nouus autē accusator nostrorum Appion inuentus est, malorū suorum apud Aegyptum gestorū prorsus oblitus. Sed Sesostris eum, quem refert fabula regē fuisse Aegypti, ut creditur, excæcauit. Verūtamen possumus & nos dicere nostros reges Dauid & Salomonem, qui multas subdidere gentes. Sed de his modo supersedendum est: quæ uero cunctis nota sunt, Appion modis omnibus ignorauit: quoniam Persis, & post illos principibus Asiæ Macedonibus, Aegyptij quidē seruiere, nihil differentes à famulis. Nos autem liberi cōsistentes, etiam ciuitatum in circuitu positarum tenuimus principatum, annis uiginti & cētum, usq; ad Pompeium Magnum: Et dum uniuersi sunt expugnati à Romanis principibus, omnī soli propter fidem suam maiores nostri auxiliores & amici fuere. Sed queritur quia uiros mirabiles nō præbuimus, uel ut quorundam artium inuentores, & inter hos enumerat Socratem, & Zenonem, & Cleanthem, & aliquos huiusmodi. Deinde quod potius est mirandum, semetipsum his adiecit, & beatificat Alexandriam, quia ciuem talem habere meruit, quod rite facit. Oportebat enim ut ipse sui testis existe-

mm 3 ret, qui

ret, qui alijs omnibus sic importunus & callidus esse uidebatur, & uita uerbq; corruptus. Quapropter recte quilibet Alexandriae cōdolebit, si super isto aliquid magni sapuerit. De uiris autē qui fuisse apud nos titulo nullo laudis inferiores, sciūt qui uoluerint nostrae antiquitatis libris incumbere. Reliqua uero quae in accusatione conscripta sunt, dignū erat forte sine satisfatione relinquere, ut ipse sui potius & aliorū Aegyptiorum accusator extaret. Queritur enim eo quod animalia cōsuecta sacrificemus, & nō uiscamur carnibus suillis: Sed & circumcisionē genitalium uehemēter irridet. De nostrorum quidē animalium peremptione, cōmunio nobis est cum alijs hominibus. uniuersis. Appion autem sacrificantes nos redarguens, increpat semetipsum, cū genere sit Aegyptius. Nō enim Graecis aut Macedonibus aduersatur. Isti enim optāt sacrificare Hecatomben, id est, centum boum, suis dijs, & sacerdotibus utuntur ad epulas. Quae cum ita sint, nō propterea cōtigit mundum animalibus desolari, quod Appion expauit. Qui tamen si solennitates Aegyptiorum sequerentur, mundus quidem hominibus ferocissimis aut bestijs impleretur: quas isti iudicantes deos, diligenter enutriūt. Etenim si quis eū cōsuleret, quos putaret omnium Aegyptiorum esse sapientes atque decolas, sacerdotes sine dubio fateretur. Haec enim duo dicuntur sibimet ab initio à regibus esse praecipita, ut deos colant, & sapientiam diligant: quod illi facere praecipue iudicantur: qui tamen & circumciduntur omnes, & à porcinis abstinent cibis. Sed neque ullus alter Aegyptiorum cum eis dijs sacrificare dignoscitur. Cæcus igitur fuit Appion, quando pro Aegyptijs nostras detractiones cōponens, illos uidetur potius accusare, qui nō solum utuntur solennitatibus, quas in nobis culpat iste: sed etiam alios circumcidi

circuncidi docēt, sicuti dixit Herodotus. Vnde recte mihi uidetur Appion, propter patriæ suæ leges multam soluisse blasphemie. Etenim necessario circūcisus circa genitalia, iulnere ei facta nihil ei circum profuerunt, & putrefactis magnis doloribus expirauit. Oportet enim bene sapiētes in legibus proprijs circa pietatem integre permanere, & aliorum minime permanere. Iste uero suas quidē leges effugit, de nostris uero mentitus est. Hic itaque terminus uitæ fuit Appionis. Sed & noster hic iam finem liber accipiet.

Quoniam uero & Apollonius Molon, & Lysimachus, & alij quidam, tam per ignorantia quam per insaniam de legislatore nostro Mose, & legibus uerba protulere, nec iusta nec uera: dum illi quidē uelut mago atq; fallaci derogant, leges autē malitiæ apud nos nulliusq; uirtutis affirmant esse doctrices, uolo breuiter & de omni cōuersatione nostra, & de particulari (sicuti potero) proferre sermonē. Reor enim fore manifestū, quia & ad pietatem alterutrū, uniuersalemq; clementiam: insuper ad iustitiam laborumq; tolerantiam, & ad cōtemptum mortis optimas leges positas habeamus. Rogo tamen lecturos, ut nō cum inuidia exequantur huius operis lectionem. Non enim proposui laudes conscribere nostrorum: sed aduersus eos, qui nos plurimum & fallaciter accusarunt, satisfactionē hanc puto esse iustissimam. Proinde accusationem Apollonius non continue, sicut Appion, instituit, sed dispersim. Quippe tamen aliquando quidem nos sine deo & hominibus odiosos appellat, aliquādo uero formidinem nobis improperat: & è diuerso, rursus aliquando de præsumptione fastum gentis nostræ queritur. Dicit autem etiam stultiores Barbaris: & propterea nullum inuentum nos solos uitæ utile comperisse. Hæc autem omnia manifeste redarguuntur, dum uni-

mm & uersa

uersa contrario quàm ab eo sunt dicta monstrantur, & legibus imperata, & à nobis cum omni integritate gesta. Si uero coactus fuero facere mentionem legum contrariarum apud alios constitutarum, cuius rei culpabiles illi sunt, qui nostras solēnitates tanquàm malas dicere uoluerit? Quibus neutrum puto remanere quod dicant, neque quia eas habemus leges, quarum ego capitales & summas ad increpandum positurus sum, æque, quia præcipue in legibus proprijs perduramus. Paululum ergo sumens onus, uolo prius edicere, qui sint eorum qui sine lege & ordine uiuant. Hi qui ordinis & communium legum amatores extiterūt, & primi hoc inchoauerunt, recte mansuetudinem nostramq; uirtutem præstare dicendi sunt. Denique conantur singuli eorum gesta sua ad antiquitatē referre, ut imitatores aliorum uideantur existere, & nō ipsi potius alijs, ut legitime uiuere debeant, exponere: His igitur hunc in modum habentibus, uirtus legislatoris est meliora cōsiderare: & his qui usuri sunt legibus, quas posuerit, satisfacere, quia rectæ sunt. Populi uero est, ut in omnibus quæ cōstituta sunt, perducat: & neq; felicitate procedente, neq; calamitatibus aliquid horum immutet. Dico igitur nostrum legislatorem, quorumlibet qui memorantur legislatorū antiquitate præcedere. Lycurgus enim & Solon, & Zaleucus Locrenus, & omnes qui apud Græcos mirabiles sunt, nouelli atq; recentes, quātum ad illum comparati, esse noscūtur: quando nec ipsum nomē legis fuisse olim apud Græcos agnoscitur. Testis Homerus est, qui nusquam in opere suo hoc usus est nomine. Non enim secundum legem, sed indiffinitis sententijs, & regum præceptionibus, populus regebatur. Vnde etiā multo tempore permansere, tantum moribus utentes, & nō scripto, & multa horū semper secundum euentum casuum

casuum permittentes. Noster uero legislator antiquus existens, hoc etenim undique manifestum est, etiam apud eos clarum, qui semper contra nos loquuntur: semetipsum prae-
buit optimum principem populorum, et consiliatorē magnū. Sed instructionem totius legis uitae constringens, eis suavit hanc libenter excipere, et firmissime incluta scientia custodire. Primitus autem eius magnitudinis opera uideamus. Ille namq; progenitorū nostrorū relinquentiū Aegyptum, et ad terram propriam remeātum, multa milia sumens, ex plurimis et impossibilibus rebus cautissime liberauit: et in aquosam eos, et multum arenosam oportebat transire uiam, bellāq; deuincere: et filios ac uxores, praedamq; bello seruare: in quibus dux egregius et cōsiliarius sapiētissimus, et tutor ueracissimus fuit uniuerforū. Omnē siquidem multitudinem in semetipsum pendere fecit, et cū omnia quae uellet persuadere posset, in nullo horum uindicauit sibi nec potestatem: sed in quo maximo tempore potestatem sibi nec arrogat, et tyrānidem praesules rerū, et populum frequenter plurima iniquitate uiuere cōsuescunt, in hac ille potentia constitutus, ē diuerso magis iudicauit agendum pie, et plurimam exhibere alijs aequitatem, ipse uirtutem praecipuam se credens cunctis ostendere, et salutem firmissimam praebere sequacibus bona uoluntate. Et maximis actibus in singulis casibus usus est. Quapropter recte iudicabat, ducem atque consiliatorem se deum habere: et primitus sibi nec satisfaciens, quia secundum illius uoluntatem uniuerſa gereret atque tractaret, credidit modis omnibus oportere, ut etiā apud plebē haec opinio permaneret. Namque dum respicere suam uitam credunt, delinquere non praesumunt. Huiusmodi quidē noster legislator fuit, non magus, non fallax, sicut derogatores iniuste promittunt:

m m m s nunciant:

nunciant: sed quales apud Græcos gloriantur fuisse Minorem: et post eum legiflatores alij. Nanque quidem eorum leges positae animo dicebant, alij uero eas in Apollinem et uaticinium Delphicum referebant, siue pro ueritate hoc credentes, seu facile suadendum iudicantes populo. Qui uero præcipuas leges instituerint, uel qui iustissime de dei fide cognouerint, licet hoc ex ipsis legibus facta cõparatione conspiciere. Iam enim de ipsis tempus est disputandi. Igitur infinitæ quidem particulatim, gentiũ atq; legum apud cunctos homines differentie sunt. Alij siquidẽ monarchis, alij uero populo potestatem reipub. cõmiserunt. Noster uero legislator nihil horum intendens, ueluti si quis hoc dicendo mensuram transcendat uerbi, diuinam rempublicam declarauit: deo principaliter conuersationem nostrã atque potestatem excellenter assignans, et satisfaciens eum cunctos inspicere, tanquã causam bonorum omnium uniuerfis hominibus existẽtem: et quæcunq; cõtingit eos in angustijs supplicasse, illius non latuisse uoluntatem, neq; quicquã eorum quæ gessere, uel si quid aliquis apud semetipsum potuit cogitare. Vnum uero cum esse monstrauit, et ingenitum, immutabilẽ per tempus, æternum, et omni specie mortali pulchritudine differentem, et ipsum nobis notum: qualis autem sit secundum substantiam, prorsus ignotum. Hæc itaque ut de deo saperent prudẽtissimi Græcorum, qui quidem eruditi sunt, illo utiq; sciendi præbente principia, nunc dicere prætermitto, quia non optima et congrua dei naturæ atque magnificentie sunt, ualde testatur. Pythagoras enim, et Anaxagoras, et Plato, et post illos philosophi Stoici, et penẽ cuncti, uidetur de diuina sapuisse natura. Sed hi quidẽ ad breue philosophãtes, populo substitutionũ opinionibus iam cõscriptã ueritatẽ dogmatis proferre

proferre timuere. Noster uero legislator opera præbens
consonis uerbis suis, nō solum his qui cū eo erant satisfecit,
sed etiā qui ex illis semper erant nascituri, hoc immutabili-
ter inspirauit, & causam legislationis ad utilitatis modum
semper adduxit. Non enim partem uirtutis dei culturā di-
xit, sed huius partes alias esse perspexit atq; cōstituit. Idē
fortitudinē, iustitiā, & in omnibus ciuium concordiam ad
alterutros. Cunctæ nanq; actiones & studia, uniuersiq; ser-
mones, ad diuinā referuntur per omnia pietatem. Nō enim
hoc inexamiatum aut indefinitū ulterius dereliquit. Duo
siquidē sunt totius discipline & moralis institutionis mo-
di, quorum unus quidē sermone doctōr est, alter uero exer-
citatione morum: quæ cum ita sint, quidam legislatores sen-
tiendo sunt discreti, & alterum horum modū sibi placitū
assimantes, alterum reliquerunt. Sicuti Lacedæmonij qui-
dem & Cretes moribus erudiebantur, non uerbis: Athe-
nienſes uero, & penē omnes alij Græci, quæ quidē oportet
agi percipiebant suis legibus: asuescere uero ad hæc ope-
ribus, minime ualuere. Noster autem legislator hæc ambo
multa diligentia coaptauit. Nam nec exercitationes mo-
rum dimisit non traditas, neque leges sermone reliquit in-
comptas. Sed mox à primo inchoans cibo, & unicuique di-
cto cōueniēte, nihil neq; minimarū escarū sub potestate uo-
luntatis utentium dereliquit. Sed & de cibis quibus conue-
nit abstineri, & qui sumendi sunt, uel quæ diætā commu-
nis esse uideatur, necnon & de operibus, labore simul &
requie, terminum atque regulam posuit legem: quatenus
ueluti sub patre atque domino uiuētes, neque uolētes quic-
quā neque per ignorantiam delinquamus. Nō enim igno-
rantibus poenam posuit, sed optimam & necessariā corre-
ptionem mōstrauit legē. Quapropter nō semel audire, nec
secundo

secundo uel sepius: sed in unaquaque septimana, alia opera relinquentes, ad legis auditionē congregari praecepit uniuersos, eamq; perfecte cōdiscere, quod scilicet omnes legislatores reliquisse noscūtur. Et intantum plurimi hominum porrò sunt, ut secundum proprias uiuāt, quia penē eas ignorant. Et cum peccauerint, tunc agnoscunt ab alijs, quam legem probantur esse prauaricati. Sed etiam uiri maxima cū gloria & principalia gubernantes, profitētur ignorantiam. Scitos nanque sibi faciunt asidere ad dispensationem rerum, & experimentum legis habētium: Nostrorū uero quemlibet cum legis interrogat, facilius quā nomē suum recitat. Vniuersas quidem mox à primo sensu eas discētes, in animo uelut inscriptas, & rarius quidē quilibet trāsgrēditur. Impossibile autem est supplicium deuitare peccantē. Hoc itaque primum omnium mirabilem consonantiam nobis instituit. Nam unam quidem habere & eandem de deo sectam, uita uero ac moribus differre, nihil ab inuicem optimam moribus hominum potest celebrare concordiam. Apud nos etenim solos, neque de deo quilibet sermones audiet alterutris aduersarios, sicut multa similia apud alios fieri comprobantur: cum non solum à fortuitis, quod uisum fuerit unicuique, profertur: sed etiam apud quosdam philosophorum hoc crebro praesumitur: quando alij quidem totam dei naturam sermonibus perimere tentauere: alij uero eius prouidentiam ab hominibus abstulere. Neque in studijs uitae differentia ulla conspicitur, sed communia quidem opera omnium apud nos existunt. Vnus non de deo sermo concors est, asserens illum cuncta respicere, sed etiam de ipsius uitae studijs. Et quoniam oportet omnia alia ad terminum diuinæ pietatis adduci: à mulieribus nostris & à seruis quilibet auerti. Pro qua re illatas nobis calumnias

calumnias à quibusdam, cur non exhibeamus uiros inuen-
tores nouorum operum seu uerborum contigit oriri. Alij
siquidem in nulla re paterna perdurare optimum esse pu-
tant, & præcipue transgressoribus sapientiæ robur assi-
gnant. Nos autem è diuerso, unam esse prudētiam atque
uirtutes existimamus, nihil penitus uel facere uel cogitare
contrarium his, quæ antiquitus sancita noscuntur: quod
scilicet indicium legis est optimo fœdere constitutæ. Nam
ea quæ nunc non habent modum, experimento sæpe corre-
pta redarguntur. Apud nos autem, qui credimus ab ini-
tio positam legem diuina uoluntate, nihil aliud pium est,
quàm hanc sub integritate reseruare. Quis etenim eius
quicquàm mouere potest, aut quid melius adinuenit, uel
quis ab alijs tanquàm præcellentius ad statum reipublicæ
nostræ migrat: aut quæ poterit esse melior atque iustior,
quàm ea quæ deum quidem principem omnium esse confir-
mat. Sacerdotibus autem in communi quidem res preci-
puas dispensare permittit. Summo uero pontifici aliorum
sacerdotum principatum competenter iniungit. Quos
utique non diuitijs, neque alijs quibusdam spontaneis au-
ditatibus præcellentes, legislator ad culmen huius honoris
instituit: Sed quicumque sapientia uel temperat̃ia alijs præ-
stare noscuntur, eis præcipue culturam diuinæ placationis
coniunxit. Apud hos igitur, & legis & aliorum studio-
rum integra diligentia custoditur. Contemplatores etenim
omnium, atque iudices contemptorum, & punitores cul-
pabilium sacerdotum esse decreti sunt. Quis ergo prin-
cipatus, quod regnum erit hoc sanctius, uel qui honor deo
potius cooptabitur, cum omnis quidem populus sit præpa-
ratus ad pietatē, summa uero diligētia sacerdotibus sit in-
dicta, & uelut quædā festiuitas gubernetur uniuersa respu-
blica?

De sacer-
dotibus.

De cultu
diuino.

blica? Cum enim ministeria sua numero paucorum dierum alienigenæ custodire nequiuert, ea uidelicet sacrificia nominantes, nos cum multa delectatione, & incommutabili uoluntate solēnitatis opus per omne seruamus æuū. Quæ igitur sunt præcepta uel interdicta simplicia, siue nota, dicamus. Primum quidem de deo est, dicens: Deus habet omnia, perfectus, beatissimus, ipse sibi cunctisq; sufficiens, principium & mediū & terminus. Inter omnia operibus quidē & muneribus clarus, & totius rei manifestus. Forma uero & magnitudine nobis inenarrabilis. Omnis namque materies comparata ad huius imaginem, licet sit pretiosa, tamen pro nullo est: cunctaque ars ad illius imitationis inuētum, extra artem esse cognoscitur: nihil simile neq; uidemus, neq; possumus suspicari, neque conijcere. Sanctum est: Videmus eius opera lumen, cœlum, terram, solem, lunam, flumina, mare, animalium nationes, reditiones fructum: hæc deus fecit, non manibus neq; laboribus, neque quibusdam indiguit sibi cooperantibus, sed ipso uidente bona repente facta sunt. Nunc homines cōuenit uniuersos, siqui uolunt, cum placare exercitatione uirtutis. Modus enim diuinæ placationis iste sanctissimus est. Vnum templum unius dei, commune omnium communis dei cunctorum. Gratum namq; semper est omne quod simile est. Hunc placant quidem sacerdotes semper. Præcedit uero istos primus secundum genus, qui ante alios sacerdotes sacrificabit deo, custodiet leges, de dubijs iudicabit, & puniet lege cōuictos. Huic quisquis non obedit, supplicio subiacebit, tanquā qui in ipso deo impie gesserit. Hostias immolat, non ad crapulam nostram uel ebrietatem attinentes. Hæc enim non placent deo: quæ res occasio potius iniuriarum simul & expensarum est. Deus enim temperatos, ordinatosq;

& boni

et boni generis diligit, et ut precipue sacrificantes caste uiuamus. In sacrificijs autē pro cōmuni salute primū oportet orare, deinde singuli pro semetipsis, quomodo omnes socij sumus. Et qui hoc consortium suae uitae praeponit maxime, deo gratissimum est. Supplicatio uero fit ad deū uotis ac precibus, non ut bona praestet. Hec enim ipse sponte contulit uniuersis, et uno deposuit. Sed ut hoc suscipere ualeamus, suscipientesq; seruemus, purificationes in sacrificijs lex decreuit. De omni excubij excommunicatione à muliere facta, et alia multa conscribere, ualde longissimū est. Huiusmodi erga de deo, et eius placatione sermo est. Ipse autem simul etiam lex est. Quosdam autem mouit lex De coniugio. per mixtionem per naturam ad coniugem, si tamen pro filiorum causa procreandorum agatur. Masculorum uero in masculos ualde iudicauit inimicas: et tentantes horum, morte decreuit dignos. Nubere uero iubet, non respicientes ad dotem, neque uiolenter arripere, sed neque dolo uel fallacia suadere. Dispensationem uero potius fieri per eū, cuius noscitur esse potestatis, et per cogitationem opportunam. Mulier autem inferior, inquit, est uiro per omnia. Obedit igitur non ad iniuriam, sed ut sit sub regimine constituta. Deus enim uiro potestatem dedit. Cum hac ergo coire decet maritum solummodo. Alterius uero experientiam habere nequissimum. Siquis autem hoc egerit, declinatio nulla mortis. Neque uim fieri uirgini alteri desponsatae: neque si suaserit, nuptae filios nutrire praecepit. Vniuersis autem mulieribus interdixit, uel celare quod statum est, uel aliam machinationem corrumpere filij. Namq; moecha trix est anima demoliēs, et genus imminuēs. Igitur si quis ad concubitus, corruptionemque transierit, immundus. Oportet autē etiam post legalem commixtionē uiri, mulieres

De fune-
ribus.

res lauari. Hoc enim partem animæ polluere iudicauit: inflata namq; corporibus uulneratur. Dum hoc fit aliquam propter purificationis causam, talibus imperauit. Sed neq; in filiorū natiuitatibus cōcessit epulationes aggregari, et fieri occasiones ebrietatis: sed temperatū esse repente principiū. Iussitq; literis erudiri propter leges, et nosse progenitorum actiones, ut actus imitētur: et cū legibus educati, neq; transgrediātur, neque cogitationē ignorationis habere iudicentur. Prospexit autē etiā funeribus mortuorū, benēq; pretiosæ ad sepeliendū celebrantur exequiæ. Neque insignium fabricā sepulchrorū, sed necessaria quidē circa prolationē funeris imperauit domesticos adimplere. Omnibus autē uiuentibus legitimū esse constituit, ut aliquo moriente et cōciarant, et gemitus lamentationis effundant. Purificari autem iubet etiā domesticos funere celebrato: ut longe procul sit, quā sic uideatur quis mundus esse, cum fecerit homicidiū. Parentū honorē post deū esse cōstituit: Et qui nō repensat eorū gratiæ, sed in qualibet parte cōtristat, præcepit esse lapidandum. Iubet etiā omnibus senioribus honorē iuuenes exhibere, quoniā cunctorum senior deus est. Nihil prætermittit celebrandum apud amicos: nō enim amicitie sunt apud eum, cui omnia non creduntur. Et licet aliquæ inimicitie proueniant, prodi tamen ad arma prohibuit. Si quis autem arbiter munus acceperit, morte multatur, despiciens quod iustum est, et auxilium reis offerens. Quod quisquā non posuit, nō auferat: et aliena non tangat: mutuans non accipiat usuras. Hæc, et his multa similia, communionem cōtinent nostrorum inter alterutros. Quomodo autem etiam de domestica cura circa alienigenas habenda, docuerit legislator, referri dignum est. Videbitur enim omnibus optime prospexisse deum, eo
ita sen-

itaſſentiente. Neque propria corrupimus, neque participa-
ri rebus noſtris uolentibus inuidemus. Quicumque enim uo-
lunt ſub noſtras conuerſari leges, accedentes ad ea cum mu-
nificencia ſuſcipit, non genere ſolummodo, ſed etiam uolun-
tate uitæ putans eſſe conſortium. Eos autem, qui tranſito-
rie miſceri ſolennitatibus, non alia tamen exhibenda conſti-
tuit. Idem omnibus præbendum, ignem, aquam, cibum, iter
oſtendere, non ſpernere aliquem in ſepulchrum: Mitiffime etiã
circa hoſtes quæ ſunt agenda ſanciuit, ut neque terra eorũ
exuratur, neque arbores fertiles incidantur: Sed etiam ſpo-
liari eos qui in bello cecidẽre, interdixit: & captiuis pro-
ſpexit, quatenus eorum amoueat in iuria, & maxime fœ-
minarum. Sic autem alumnis manſuetudinem atque clemen-
tiam ſtudiuit edocere, ut etiã de animalibus irrationabilibus
non taceret: ſed horum tantummodo utilitatem legitimam
concedens, ab omni nos alia cauſa prohibuit. Quæcunque
enim ueluti ſupplicantia oriuntur in domibus, hæc interdi-
xit occidi: ſed neque parentes denique præcepit auferri. Et
licet inimica ſint animalia, eis tamen parcendum eſſe ſanci-
uit. Sic undique, ea quæ ad manſuetudinem pertinent obſer-
uauit: doctrinalibus quibus quidem, ſicuti prædictum eſt, le-
gibus utens, & alia rursus contra tranſgreſſores cauſa pu-
nitionis ſine excuſatione deſigens. Damnum nanque in plu-
rimis cauſis tranſgredientium, mors eſt. Si adulterium cõ-
miſerit aliquis, ſuum puellæ fecerit. Si maſculo turpe tenta-
mentum præſumpſerit, lege comburatur, aut patiatuſ ſuſti-
nere tentatus. Similiter autem eſt lex ineuitabilis & in ſer-
uis, ſed etiam de menſuris, uel ſi quis de ponderibus dolum
fuerit operatus, & de iniuſta uenditione, ac fraude uel fide
traxerit alienam rem, aut quod non poſuit, abſtulerit: cohi-
bendi hi ſunt uindiçta, nõ quali apud alios, ſed næ ualde mæ-

n n n iori.

iori. De iniuria uero parētum, uel impietate quæ sit in deo, licet tentet hoc aliquis, mox peribit. His itaque secundum legem uniuersam honor tribuitur, non argenti, non auri, neque coronæ capitis, aut cuiusdam prædicandæ festiuitatis: sed unusquisque testem habens consciētiam suam, ualde proficit, legislatore prophetante, et de eo fidem condonāte firmissimā his qui seruauerunt leges: et licet pro eis mori contingat aliquibus, concurrunt tamen alacres ad occasum. Dedit enim deus rursus fieri, ut uita melior possit ex mutatione conferri. Piget itaque nunc hoc me cōscribere, nisi opera essent omnibus manifesta. Quoniā multi et plerumque olim nostrorum progenitorum, ne uel sermonem solummodo extra legem proferrent, omnia passi sunt sustinere uiriliter: uel si honorari cōtigit apud omnes homines nostram legem, et uoluntariam legis consequentiā esse manifestam, imbuebant Græcos maiores nostri, etiam extra regionem propriam constituti: huiusmodi siquidem rectā sententiam habent, et tam gloriosam de deo: talesque leges multo seculo sic firmissime custodiri, omnes arbitror admirari, propter frequentes apud nos factas mutationes. Denique eos qui conscribere proxime de repub. et legibus tētauerunt, tāquā de incredibilibus compositionibus quidam frequenter accusant, dicētes, quoniam impossibilia sumpserint argumēta. Et alios quidem relinquo philosophos, quicumque huiusmodi negotium in suis cōscriptionibus habuerunt. Plato mirabilis apud Græcos, tāquā de honestate uirtute præcedens, et uirtute sermonum et persuasione philosophiæ cunctos excellens, ab his qui dicebāt pessimum esse de repub. cōscribere illusus et diuulgatus, penè perēptus est: cum utique qui illius uerba considerauerit, frequenter et facile reperiet, quæ etiam consuetudini plurimorum

proxima

Plato perēptus.

proxima esse noscuntur. Ipse siquidem Plato confessus est, quia ueram de deo opinionem propter ignoratiam plebis proferre securum non est. Sed Platonis quidem uerba uana esse putat, et multa potestate composita atque cōscripta, et maxime de legislatione prolata. Lyciurgi uero mirantur, et Spartani cuncti concelebrant, quoniam illorum legibus plurimo tempore perdurauit. Ergo hoc manifestū uirtutis indicium est, in legibus permanere. Si uero Lacedæmonios admiratur, illorū tempus assumat, sciētes amplius duobus milibus annis nostrā cōstitisse Rem. et ipse super hæc sciant, quoniā Lacedæmonij quidē omni tempore quo apud se habuere libertatem, perfecte uisi sunt custodisse leges. Cum uero circa eos factæ sunt fortunæ mutationes, penē cunctarū legū obliti sunt. Nos autē multis casibus cuolutis propter regum Asiæ mutationes, neq; in nouissima mala ueniētes, à legibus sumus alienati: nō uacationis, nec epulationis causa seruantes eas: quando si quis considerare uoluerit multo ampliori testimonio maiores excubias et labores nobis quā Lacedæmonijs uidebit impositos. Illi siquidem operātes terrā, et neque circa artes exercitiū habētes, sed ab omni operatione remissiores, pingues, et corpore pulchri in ciuitate degebāt, alijs ministris in omnibus uitæ necessarijs rebus utētes et cibum paratū ab illis accipiētes, solū opus bonum atq; clemēs iudicātes ad faciendū et patiendū, quatenus praeualerēt aduersus omnes, contra quos bella susciperēt, quia neq; hoc adipisci potuerūt, dicere superpono. Nō enim singuli solūmodo, sed multi frequenter corū subito legis præcepta negligentes, semetipsos cum armis hostibus tradidere. Putāsne, et apud nos, non dico tāti, sed duo uel tres agniti sunt, proditores effecti legum, uel mortē, non dico illā, facile quæ solet præliatibus

euenire: sed eam quæ cum multa corporum afflictione, & multa crudelitate uidetur accedere. Quam (ut ego puto) quidam prævalentes, nobis non per odium subiectis imposuere, si qui sunt homines, qui nō tantummodo esse credant pessimum, si agere quicquā extra leges suas uel sermonē apud eos dicere compellantur. Non tamen mirari decet, si mortē fortissime toleramus pro legibus, & ultra alios uniuersos. Non enim quæ leuia uidentur nostris studiis alij facile patiūtur, hoc est, operationem, cibiq; simplicitatē: & ut nihil frustra, neque fortuito, quod quisq; desiderat uescatur, aut bibat, aut ad cōcubitum quēlibet accedat, aut splēdide uestiatur, aut sine nobilitate uacet. Sed illud attendendum est, si gladijs utentes, & hostes ab inuasionē fugātes, præcepta legis circa cibos nequaquā infringimus. Nobis itaque gratum est propter hæc legibus obedire, & illis fortitudinis causas ostendere. Proinde Lysimachi & Molones, & quidem huiusmodi alij conscriptores, improbi, sophista, adolescentium deceptores, quasi uehementer nobis prauissimis existentibus, derogare contendunt. Ego nollem de legibus alionis examinationem efficere. Noster enim mos est propria custodire, non aliena potius accusare. Et ut neque irridere, neque blasphemare debeamus eis, qui apud alios putantur dii, aperte nobis legislator interdixit propter ipsam appellationem. De accusatoribus autem proiectiones suas non increpare uolentibus, tacendum non est, cum utique nō à nobis nunc sermo compositus eos arguere uideatur, sed à multis probabiliter iam præmissus.

igitur eorum qui apud Græcos sapientia sunt mirabiles, non redarguit nobilissimos poëtas & præcipue legislatores, quoniam huiusmodi sectas de deis ab initio populis inferuere, dicentes eos è numero quidem quantos ipsi uoluerunt,

luere, ex alterutris uero & diuersis natiuitatibus procrea-
 tos? Hos autem diuidentes locis, habitaculis, tanquam ge-
 nerationes animalium, alios quidem sub terra, alios in ma-
 ri, seniores autem eorum in tartaris uinctos esse dixere:
 quibuscunque distribuere cœlum, his sermone quidem pa-
 trem, operibus autem tyrannum atque dominum superpo-
 suere. Propterea aduersus eum cōstituere insidias per uxo-
 rem, & fratrem, & filiam, quam ex eius capite fingunt ge-
 neratam, ut alligantes eum appenderent, sicut ipse ille suū
 dicitur patrem. Hæc iuste accusatione digna conquerun-
 tur, qui sapientiæ uirtute præcellūt. Hi super hæc deriden-
 tes adiiciunt: Si deorum alios quidem ephebos & adulescē-
 tes, alios autem seniores & barbatos esse credendum est,
 alios constitutos superantes, & quendam fabrum, aliā ue-
 ro textricem, alium uero peregrinantem, & cum homi-
 nibus contendentem, alios autem citharizantes aut arcu
 gaudentes, deinde inter alterutros seditiones effectas, &
 propter homines contentiones constitutas, ut non solum
 alterutros alterutris manus immitterēt, sed etiam ab omni-
 bus uulnerati lugerent malāque perferrent: & quod super
 omnia est luxuriosius, si intemperantia permixtionis ute-
 rentur: quomodo non erit incongruum amores & concupi-
 scentias ad uniuersos attinere, simul masculos & ad foemi-
 nas: Deinde fortissimus & primus eorum pater, seductas à
 semetipso, impregnatāsque mulieres, diruptas submersasque
 sperneret, & eos qui ex eo sunt nati neque liberare potest,
 factos conscriptos, neque sine lachrymis eorū perferre mor-
 tes. Bona sunt hæc, & his alia consequentia, id est, adulte-
 rio in cœlo uiso, & sic impudenter a dijs celebrato, ut iam
 alij zelare se profiterentur tali passione conscripti. Quid
 enim alij facturi nō essent, dum neque senior atque rex ua-

luisset impetū suum à mulicrum permixtione retinere: alij uero dum seruientes hominibus, & nunc quidem ædificantes causa mercedis, nunc uero pascētes: alij autem malignorum modo in fero carcere colligati: quem igitur sapientium talia non accēdant, ut hæc componētes redarguat, & multam stultitiam his credentium reprehendat? Alij uero ad terrorem quendam uel metum, necnon & rabiem, atque seductionem, omnesq; pessimas passionēs, & formam in dei naturā fingere præsumpsere. Et horum quidem nobilioribus etiam ciuitate sacrificare suasere. Si quidē simulata necessitate consistunt, ut quosdam deorū putent bonorū esse largitores, alios autem uocent aduersarios, quando eos ueluti malignissimos homines muneribus atq; donis placare contendunt, magnū quoddam malum se suscepturos ab eis existimantes, nisi mercedem eis studiose præbuerint. Quæ igitur causa sit tantæ huius iniquitatis atq; delicti circa deum? Ego quidem arbitror, eo quod neque ueram dei naturam ab initio eorum legislatores agnouerint, neq; quantū præcipere potuerit, perfectam sententiam diffinientes reipub. tradidere: Sed uelut aliud quiddam prauissimū reliquerūt, dantes potestatem poetis, siquidem ut quos uellent deos introducerēt: hæc omnia partiētes rhetoribus, ut de reipub. scriberēt, & de peregrinis dijs decreta proferrēt: Sed etiā pictores & gypsoplastæ in hoc apud Græcos multam habere potestatem, ut unusquisque formam quam uellet secundum modum suæ opinionis exponeret, alter quidem ex luto quod uellet fingens, alius uero pingens. Opifices itaque qui maxime putantur esse præcipui, ebur & aurum habent, ad hoc suæ semper nouitatis argumentum. Proinde apud eos priores quidem dij florentes honoribus, senuerunt (sic enim proferendum est) alij uero noui clam introducti, religionē

gione potiuntur: & templorum alia quidem desolata, alia uero nuper secundum eorum uoluntatem ædificantur: quæ propter (ut arbitror) è diuerso nosse magis indigent, quælis facta sit circa deum, & quomodo ei honor immobili religione seruetur. Apollonius siquidẽ Molon, unus fuit stultorum atque tumentium. Eos autem qui uere in Græco philosophati sunt, neque prædictorum aliquid latuit, neq; frigide allegoriæ causas ignorauere. Quapropter illos quidem iuste spreuere, & circa ueram decentemque circa deũ opinionem nobis fuisse concordēs. Quod Plato respiciẽs, neque ullum quempiam poëtarum dicit in republi. esse suscipiendum: & Homerum honorabiliter admonet, sanum ei constituens, & unguenta superfundens, ne rectam opinionẽ de deo fabulis forte destrueret. Præcipue nanque Plato, nostrum legislatorẽ imitatus, licet nullam cruditionem huiusmodi suis ciuibus imperasset, id est, ut omnes perfecte discerent leges, ut ne fortuito aliquid extraneorum ciuibus misceretur, sed esset pura respub. & in legũ custodia perduraret: horum nihil cogitans Apollonius Molon, nos uoluit accusare, quoniam nõ recepimus eos, qui alijs sunt opinionibus præoccupati: neque de deo communicari patimur eis, qui alia uitæ consuetudine degere: cum neque hoc proprium nostrum sit, sed commune cunctorum, non modo regum, sed etiam qui inter Græcos cautissimi fuisse noscuntur. Lacedæmonij nanque peregrinos etiam expellebant, corruptionẽ extra leges ex utroq; metuentes. Illorum igitur citius seuitiam poterit quilibet arguere, qui nulli neque cõuersationis neq; cohabitationis suæ participium exhibebāt. Nos aut̃ aliorũ quidem res zelare nõ sinit: participari uero cupientes, quæ sunt nostra libenter suscipimus: quod utiq; reor indicium magnanimitatis atq; clementiæ. Sed desino

iam de Lacedemonijs amplius disputare. Atheniēses uero, qui communem esse suam gloriātur omnibus ciuitatē, quomodo de his rebus habuerint, Apollonius ignorauit. Hi nanque uel uerbo solummodo, prater illorū legem, de dijs loquentes, inenitabiliter punierunt. Cuius enim rei gratia

Socrates Socrates est mortuus: nō enim hostibus tradidit ciuitatem, neque templa uastauit: sed quia noua iuramenta iurauit, et quoddam demoniū significasse referebat, seorsum ludens, sicuti quidam dicunt, propter hoc ueneni poculo morte multatus est. Insuper etiam corrumpere iuuenes eum accusator aiebat, et conuersationem patrie legēsque contēnere. Et Socrates quidem ciuis Atheniensis, huiusmodi tormēta sustinuit.

Anaxagoras.

Anaxagoras autem Clazomenius fuit. Et quia existimantibus Atheniensibus solem esse deum, ille eum insensatum et ignotum asseruit, paucorum sententia morte damnatus est. Et aduersus Diagoram Melium talētum decreuerūt, si quis occideret eum, quoniā eorū mysteria de-

Diagoras.

ridere ferebatur. Pythagoras autem nisi cito fugisset, comprehensus occideretur, eo quod dubium de dijs Atheniensium conscripsisse putabatur. Quod oportet mirari, si circa uiros fide dignos talia gēsisse noscantur, qui neque mulieribus pepercere. Nunc enim sacerdotē quēdam, quoniā eum quidam accusauit peregrinos colere deos, decretū aduersus eos qui peregrinum introducerent deum, suppliciū mortis inferebatur. Igitur q̄ tali lege utebantur, palām est, eo quod aliorum non crederent esse deos. Non enim si crederent, aliquibus inuiderent, quasi quiddā maius habentibus. Scythæ uero cædibus congaudentes humanis, et paululum differentes à bestijs, arbitrantur tamen sua mysteria oportere esse custodienda: et Anacharsim sapientia mirabilem apud Græcos, aduenientem interemerunt, quoniā uidebatur

Pythagoras.

dēbatur Græcorum deorū ad eos uenisse plenissimus. Multos autem apud Persas quilibet inueniet, etiam pro eadem causa tormentis affectos; Sed palam est, quoniam Apollonius Persarum legibus congaudebat, illosque mirabatur: quippe cum Græci eorū fortitudinē atque concordia unanimi-
tatis, quam habuere de dijs, mirati sunt, hāc scilicet fortitudinem, quam in templis eorum concrematis habuerūt. Is etiam studiorum omnium imitator extitit Persicorū, uxoribus alienis contumelias faciens, filiosq; concidens. Apud nos autem mors decreta est, si quis uel irrationabilia animalia hoc modo noceat: & ab his legibus non abducere neq; timor potuit præpotentium potestatum, neque zelus eorū qui apud alios honorātur. Sed neque fortitudinē ideo exercemus, ut bella auaritiæ causa suscipiamus, sed ut legum iura seruemus, & dum alia detrimenta litis sustineamus. Si quos de legibus mouere tentauerint, tunc etiam ultra uirtutem rebellare contendimus, & usque ad calamitates nouissimas perduramus. Cur itaque nos zelemus leges, cum eas neq; à legislatoribus suis seruatas esse uideamus? Vel quomodo Lacedæmonij nō erāt de intermixta sui cōuersatione reprehendendi, & de defectu pariter nuptiarum? Iliaci uero & Thebei, coitum impudētem & extra naturā olim in masculos agebāt, & optime atq; utiliter facere se putabant. Ergo cum ipsi omnino rebus efficerent, etiā suis legibus miscuere: quod tantum aliquando ualuit apud Græcos, ut etiam dijs suis masculorum concubitus applicarēt. Itaq; denique Germanorum nuptias retulere, huiusmodi satisfactiōnem rerum incongruarum, & extra naturam pro libidine cōponentes. Desino nunc de supplicijs dicere, & quantas ab initio præbuerint plurimi legislatores absolutiones malignis hominibus, in adulterio quidem pecuniarum, in

corruptione autem etiam nuptias sancientes. Quantas autem occasiones contineant de abnegatione pietatis, examinare longissimum est. Iam enim apud plurimos olim meditatio facta est transgrediendi leges, quod non agitur apud nos, quando propter eas et diuitijs et ciuitatibus et bonis alijs priuati sumus. Lex autem apud nos seruatur usque ad mortem. Nullus uero Iudeorum, neque si procul abeat extra prouinciam, regem quamuis acerbum sic metuit, ut ultra ullum legis uideatur timere preceptum. Igitur si propter uirtutem legum taliter apud eos sumus, concedant quoniam potētissimas leges habemus. Si uero circa prauas nos legis iudicant perdurare, quid ipsis iustis me non patiatur, meliores non custodientes opere sanctiones? Quia igitur longinquitas temporis uerissima creditur omnium esse probatio, hanc ego testem faciam uirtutem legislatoris nostri, opinionis quam ille de deo contradidit. Nam cum sit infinitum tempus, si quis eum comparet aliorum legislatorum etatibus, hunc ultra omnes inueniet. A nobis itaque declaratae sunt leges, et cunctis alijs semper hominibus zelum sui potius praeuocunt. Primi quippe Graecorum, ad faciem quidem iura patriae cōseruabant: ipsis autem philosophiae, tractatu illa secuti sunt, de deo similia sapientes, humilitateque uite communionem inter alterutros edocentes. Sed etiam populis olim multus fuit zelus nostrae maxima pietate culturae nomen est. Itaque pietas Graecorum, nec ullus quisquam barbarus, nec ulla gens, ubi septimane in qua uacamus consuetudo minime discurrit, atque icinia et candelaborum incendia: sed etiam ciborum apud nos solennia, plurimi apud multos iugiter obseruare conantur. Insuper imitari etiam concordiam, quam nos inter alterutros obtinemus, et rerum participare suarum, et operum dilectione

lectionem in artibus, & perduratiōem necessitatum habere pro legibus. Illud enim mirabilius est, quia præter impulforem huius obseruationis, ipsa per se lex homines ita ualuit obligare: & quemadmodum deus in uniuerso mundo consistit, ita lex per cunctos ambulauit. Vnusquisque enim, si suam regionem domumque conspiciat, his quæ discuntur Homerus recessauit. Oportet igitur cunctorum hominum malitiam reprehendere. At enim uolunt nos isti aliena & praua iura, ante propria & meliora zelari: aut certe si hoc uolunt, quiescant nobis per inuidiam accusationes ingerere. Non enim pro cuiuslibet maliuolentia defendimus hanc causam, sed nostrum honoramus legislatorem, atque credimus quæ ab illo prophetata de deo sunt. Denique nisi intelligeremus ipsi uirtutem legum, nunquam magna sapere super his tātus populus zelaretur. Sed de legibus quidem & de repub, nostra, certissimam feci rationem in his, quæ de antiquitate conscripsi: Nunc autem eorum memini quantum necessarium fuit, neq; aliorum uituperare iura, neque nostra laudare proponens: sed hoc agens, ut de nobis iniuste conscribentes, & contra ipsam ueritatem impudentissime contendentes, arguerem. Arbitror itaque per hanc conscriptionem abundanter me quæ promisi, complexisse. Denique in principio demonstrauimus genus accusatorum esse certissimum, atque nouum, & multos ueterum in conscriptionibus suis memoriam habentiū nostri, ex illis testes exhibui. Dixere itaque Aegyptios fuisse progenitores nostros: & ostensum est, quia in Aegyptum uenerint aliunde. Deinde sunt mentiti, quoniam exinde propter cladem corporis sint expulsi: & apparuit, quantum uoluntate & magnitudine fortitudinis ad propria sint reuersi. Alij uero, tãquã neq; uero uiro, legislatori nostro derogare cōtēdūt: cuius

Epilogus.

iur

ius uirtuti dudum quidem multi post illū, tempus uero longissimum perhibet testimonium. De legibus autem loqui ampliori sermone, nō fuit opus. Ipse nanq; per semetipsas apparere pie, & uerissimam habētes intentionem: & nō ad humanum odium, sed ad rerum communionē potius inuitantes, iniquitatum inimicæ, cultricesq; iustitiæ, & multas expensas procul abijcientes, sufficientiam & amorem laboris erudientes, bellum causa auaritiæ nescientes, fortes autem pro se esse populos preparantes, ad supplicia retribuenda semper ineuitabiles, uerbis nequaquā circumueniri possibiles, præparationes semper operibus exequētes. Hæc enim nos semper opera manifestiora literis exhibemus. Quapropter ego confidens dico, quia multarum atq; meliorum rerum, nos potius quā alij præceptores sumus. Quid enim intranscensibili pietate melius est? quid iustius, quā legibus obedire? quid utilius, quā in alterutros unanimes esse, & neque in calamitatibus ab inuicem recedere, neque tempore felicitatum per iniurias discrepare: sed in bello quidem mortē contemnere, in pace uero, artibus aut agriculture uacare: & semper, & ubique credere deū respicere, & solum omnia gubernare? Hæc igitur, siquidem apud alios aut scripta sunt primitus, aut seruata, firmiorem debemus nos gratiam illis, tanquam eorum facti discipuli. Si uero nequaquam primitus extitere, his præcipue nos utētes cognoscimur, & primam eorum inuentionem nostram fuisse declaramus. Appiones igitur, & Molones, & quicumque mendacij derogatione congaudent, cōuicti procul abcedant. Tibi autem Epaphrodite, ueritatem maxime diligenti, & per te similia nosse de nostro genere cogitantibus, hic libellus conscriptus esse dignoscitur.

Notes du mont Royal

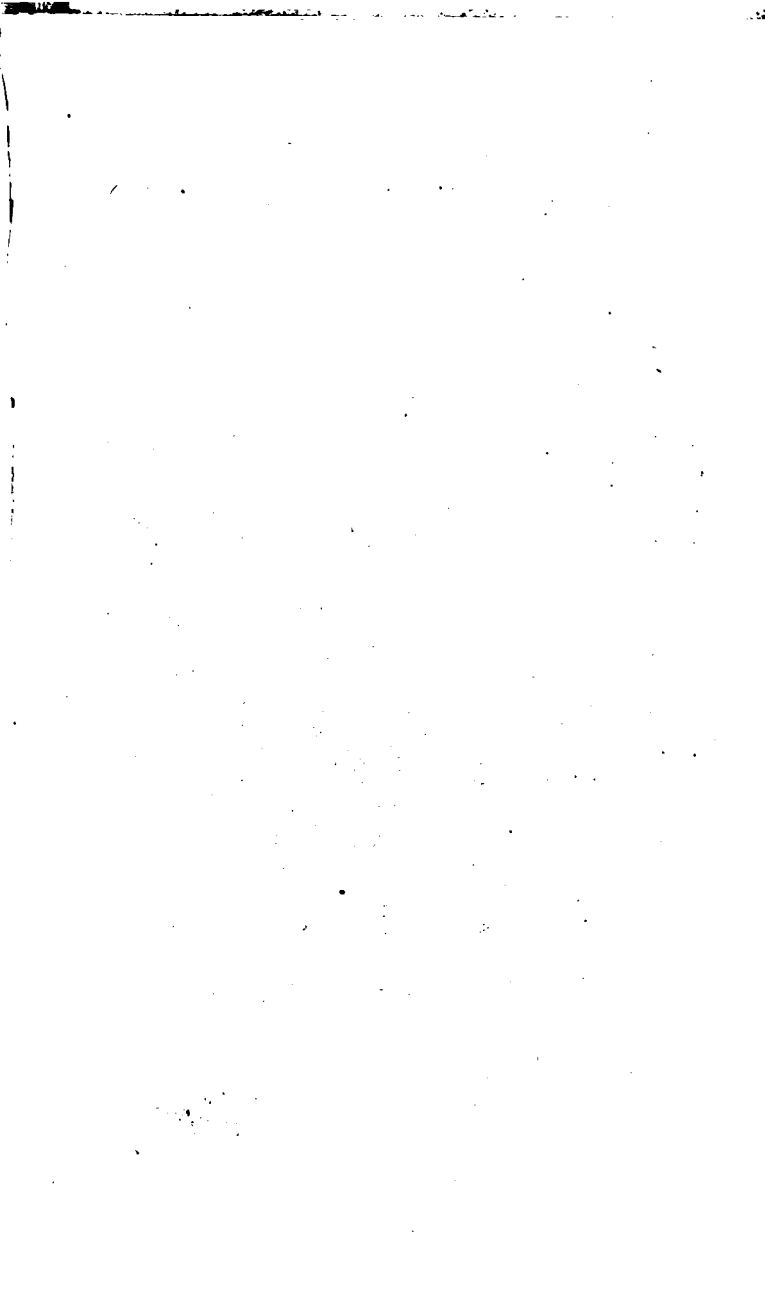
www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

SEBASTIANVS GRY
PHIVS GERMA
NVS EXCV
DEBAT
LV
GDVNI,

ANNO M. D. XXVIII.

VIRTUTE DVCE,

Nullum nomen abest, si sit prudentia, sed te

Nos facinus FORTVNA deam, ceterosq; locamus,

COMITE FORTVNA.

